

నూరేళ్లనాటి కథ – II

అఖిల భారత పత్రిక, ఏప్రిల్ 2006

నూరేళ్లనాటి కథ – II

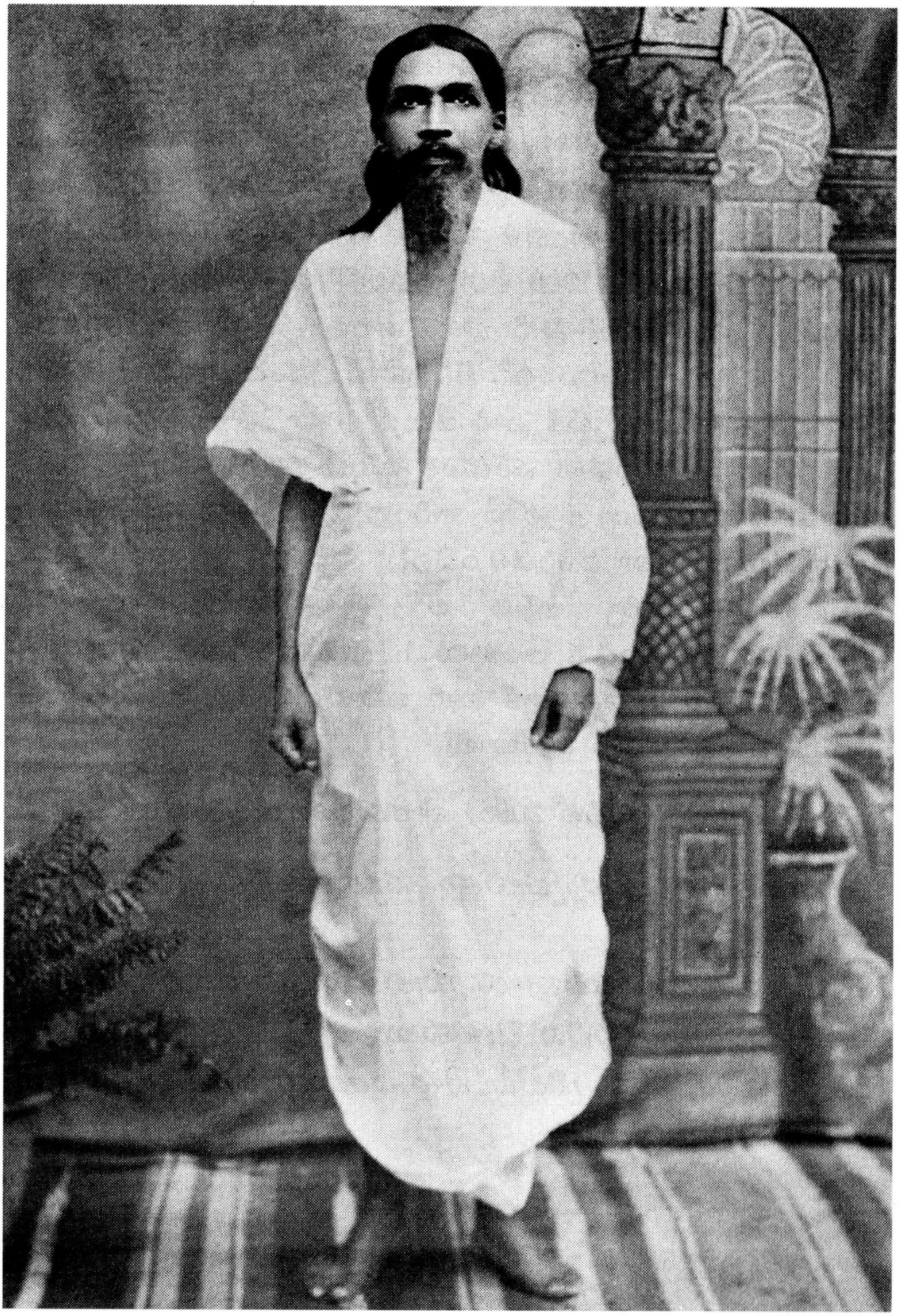
నూరు సంవత్సరాల క్రితం మాట. శ్రీఅరవిందులు 1906 కాంగ్రెసు సమావేశానికి హాజరైనారు. అతివాదపార్టీ సలహాసభ్య సమావేశంలో పాల్గొన్నారు. స్వరాజ్యము, స్వదేశీయత, విదేశీబహిష్కరణ, జాతీయ విద్యావిధానము – ఈ చతుస్సూత్ర నిబంధనావళి కార్యక్రమ రూపకల్పన చేశారు. 1906 తీర్మానములో దీనిని చేర్చుటకు మిత వాదులు తీవ్రంగా ప్రతిఘటించారు. అయినా వారు అంగీకరించక తప్పలేదు. అదే సమయంలో బిపిన్‌పాల్ 'వందేమాతరం' పత్రిక ప్రారంభించారు. అప్పటికి వారి జేబులో ఉన్న సొమ్ము రు॥ 500/- మాత్రమే. శ్రీఅరవిందుల సంయుక్త సంపాదకత్వంలో ఈ పత్రిక మూడు నాలుగు సం॥ ల లోనే వారియొక్క దేదీప్యమాన వెలుగులు దేశం నలుమూలలా ముంచెత్తించినది.

2006 మార్చి 'అఖిల' లో శ్రీఅరవిందుల మాటలలోనే మాచే ప్రచురించబడిన అంశాలు 1. వారి రాజకీయ భావాలు – కార్యక్రమాలు 2. దేశప్రజకి వారి బహిరంగ లేఖ, 3. మత రాజ కీయ సన్యాసమునకు కారణాలు.

ఈ సంచికలో (ఏప్రిల్ 2006) పాఠకులకు అందించే అంశాలు:

1. *భారతదేశ ఆదర్శప్రభుత్వ స్వరూపానికి శ్రీఅరవిందుల సూచనలు*
2. *శ్రీఅరవిందుల ఆలీపూరు కుట్రకేసు విచారణలో, తర్వాత తీర్పులో వినిపించిన చెణుకులు*
3. *శ్రీఅరవిందులపై బ్రిటిష్ పార్లమెంటు (House of Commons) లో చర్చ*

అనువాదం: కర్రా వెంకటేశ్వర్లు

Sri Aurobindo (1915-18)

భారతదేశ ఆదర్శప్రభుత్వ స్వరూపానికి శ్రీఅరవిందుల సూచనలు

(జూలై 13, 1911 న పార్థసారధిగారికి వ్రాసిన లేఖలో ఒక భాగము)

ఉగ్రవాదము, హింస, అసహనము, ఇతర దేశాలపట్ల ద్వేషభావము – ఇవి భారతీయ సనాతన రాజ్యాంగ సంప్రదాయాలకు పూర్తిగా విరుద్ధం. ఆధ్యాత్మికత, సనాతనధర్మ పాలనము, ప్రాచీన భారత రాజ్యాంగ ప్రాథమిక సూత్రాలు. ఈ మహోన్నత ఆదర్శాల ఆలంబనగా ప్రాచీన భారత రాజ్యాంగం కొనసాగింది. మన కిప్పుడు కావల్సినవి అవే. *– సంపాదకుడు*

బూజు పట్టిన రాజకీయాలు తిరస్కరించటంలో నా సూచనలు కాస్త జాగ్రత్తగా గమనించు. ఆధ్యాత్మికతయే భారతదేశ రాజకీయము; సనాతన ధర్మపాలనమే స్వరాజ్యము. పాశ్చాత్య ప్రజాస్వామ్య భావాన్ని తొలగించుకోవటానికి, ఆచరణలో, అది దేశాలను ఉద్ధరించలేక ఎలా నిస్సహాయమైనదో, పార్లమెంటు వ్యవస్థ చరిత్ర కనుక గమనిస్తే తెలుస్తుంది. నిజానికి భారతదేశము ఒక రకమైన జాతీయ యోగ ప్రాథమిక దశలో నడుస్తోంది. ఆరంభంలో (1905) దైవీశక్తి పొంగిపొరలుకుంటూ వచ్చి దేశాన్ని ముంచెత్తింది. అజ్ఞాన తమస్సునుంచి మేల్కొలిపింది. దానితోపాటు, వ్యక్తులలో సంభవిస్తున్నట్లుగా, కుసంస్కారములు, కీడు, దుష్టభావోద్రేకాలు, మానసిక నైతిక అలవాట్లు దేశంలో పెంపొందాయి. దివ్యశక్తి దుర్వినియోగమైంది. ఫలితంగా ఈ క్షుద్ర రాజకీయ వాగ్ధాటి, ప్రజాస్వామ్యంపై అత్యుత్సాహం, సమావేశాలు, ఊరేగింపులు, సహాయనిరాకరణలు! చివరికి ముగింపు బాంబులు, రివాల్వర్లు, నిర్బంధ చట్టాలతో! ఇదొక అపరిశుద్ధ రాజసికమైన దశ. మరి దీనిని అనుసరించి నిరాశాపూరితమై, రజోగుణ ప్రధానమైన ప్రతిచర్య తప్పనిసరిగా ఉండనే ఉంటుంది కదా! వీటినంతటినీ భగవంతుడు తుడిచిపారవేశాడు – అవే ఇంగ్లీషు లిబర్లిజం యొక్క

అక్రమ సంతానము అయిన మితవాదం (Moderation) ఆశియా – ఐరోపాల సంయోగజనిత జాతీయవాదం (Nationalism) మరియు Bakumin – Mazzini ల నెల తక్కువ సంతానమైన ఉగ్రవాదం (Terrorism). ఈ చివరిది ఇంకా మిగిలి ఉన్నా చితకకొట్టబడు తూనే ఉన్నది. మనకీనాడు శత్రువు ఇదే. బ్రిటిష్ దమననీతి పాలనను నేను శత్రువుగా భావించను. ఒక రకంగా అది మేలు చేసేదే. అడ్డు ఆపు లేని ప్రచార కరపత్రాల జోరు, ఉద్రేకపూరిత దౌర్జన్యాలు, ఉన్మాదంతో రెచ్చగొట్టే విద్వేషాలు, అవివేకమైన కుట్రలు – ఈ బుద్ధిహీనమైన కార్యక్రమాలతో బాటు, అరడజను తుపాకీలు, వంద లాఠీలు చేబట్టి, 'ఫెరంఘీ - కో - మారో' నినాదంతో ఆధునిక ఆర్మీని ఎదుర్కొనే అవివేకం తొలగిపోయి, సాత్విక స్వభావ ఆలంబనగా బలమైన ఆధ్యాత్మిక ఉద్యమం ప్రారంభం కావాలి. అదే భారతీయ పునరుజ్జీవనానికి అవతారిక ఔతుంది. ఎన్నో పొరపాట్లు, బాధలు తప్పనిసరిగా ఎదురౌతాయి. కాని ఉద్యమం నిస్సందేహంగా సక్రమ మార్గంలో పయనిస్తుంది. భగవంతుడు అవసరమైన అనుభవాలు, పరిస్థితులు కల్పిస్తూ ముందుకు తీసుకుపోతాడు.

*

(ఈ క్రింది భాగాలు ఎ.బి. పురాణీగారి 'evening Talks' నుంచి తీసుకోబడినవి. నవంబరు 1938 లో శ్రీఅరవిందుల తొడ ఎముక చిట్లి ఉన్న సందర్భంలో సాయంకాలాలలో వారికి పరిచర్య చేసే శిష్యులతో కబుర్లు.)

డిసెంబరు 27, 1938

ప్రాచీన భారతీయ వ్యవస్థ, జనజీవనంలో నుంచి పుట్టుకు వచ్చి నది. అందులో ప్రతి అంశానికి, ఆసక్తికి తావుంది. సర్వస్వతంత్ర ప్రభుసత్తాక రాజ్యానికి (Monarchy) సర్వశ్రేష్ఠులైన పౌరప్రభుత్వా నికి (aristocracy) ప్రజాస్వామ్యానికి – అన్నిటికీ ప్రాతినిధ్యం ప్రభుత్వంలో ఉంది. పాశ్చాత్య వ్యవస్థ బుద్ధిపరమైనది. మార్పుకి, స్వేచ్ఛకు తావుండదు. ఇది సరిగ్గా ఇలాగే నిక్కచ్చిగా ఉండాలి

అనే వ్యవహారశైలి. ప్రజాస్వామ్యం అంటే ప్రజాస్వామ్యమే; మరిక దేనికీ అందులో తావు ఉండదు; వెసులుబాట్లు ఉండవు.

ఇండియా, పాశ్చాత్యదేశాల ననుకరిస్తోంది. పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వము ఈ దేశానికి సరిపడదు. పాశ్చాత్యులు వదిలిపెట్టిన దానిని మనం పట్టుకుని వ్రేలాడుతూ ఉంటాం ఎప్పుడూ.

ప్రశ్న: భారతదేశానికి కావల్సిన ఆదర్శప్రభుత్వం గురించి మీ భావన ఏమిటి?

టాగోరు ఒక మారు వ్రాసినట్లుగానే నేను అనుకుంటాను. తగినన్ని అధికారాలతో పైన ఒక రాష్ట్రపతి ఉంటాడు. ప్రభుత్వ పాలసీ నిరాటంకంగా కొనసాగుతూ ఉంటుంది. ఇంకా దేశ ప్రతినిధుల సంఘము ఒకటి ఉంటుంది. రాష్ట్రాలన్నీ సంయుక్త కూటమిగా ఏకమై రాష్ట్రపతికి లోబడి ఉంటాయి. స్థానిక సంస్థలకు స్థానికంగా తమ తమ సమస్యల పరిష్కారానికి అనువుగా చట్టాలు చేసుకునే అవకాశం ఉంటుంది.

జనవరి, 1939

నేరస్థులు గురించి సి.ఆర్. దాసు ఏం చెప్పాడో తెలుసా?

"నా న్యాయవాద జీవితంలో ఘోరమైన నేరస్థులు (worst criminals) రాజకీయాలనుంచే నాకు తారసిల్లారు."

ఫిబ్రవరి, 1939

ఈ రోజుల్లో ప్రజలు అధునాతన ప్రజాస్వామ్యాన్నే – పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వాన్నే – అభిలషిస్తున్నారు. పార్లమెంటరీ పద్ధతి పని అయిపోయింది. యూరపును అదే ఈనాటి దురదృష్ట పరిస్థితికి తీసుకువచ్చినది.

పూర్వం భారతదేశంలోలా, గ్రామపంచాయితీ వ్యవస్థతో ప్రారంభించి మీదకి వెళ్లాలి. గ్రామపంచాయితీలు, సహకార సంఘాలు ఇతోధికంగా ప్రజాప్రాతినిధ్యం వహిస్తాయి. ప్రజలతో నేరుగా సజీవ సంబంధాలు కలిగి ఉంటాయి. ప్రజల భావాలను ప్రతిబింబిస్తాయి. తద్భిన్నంగా స్థానికసంస్థలతో కూడిన పార్లమెం

టరీ వ్యవస్థ ప్రజలతో సజీవ సంబంధాలు లేక ఆచరణ సాధ్యంగా ఉండదు. ఈ ప్రజాప్రతినిధులు కేవలం ఉపన్యాసాలకే పరిమితమై ఉంటారు. ఏం చేస్తున్నారో ఎవరికీ తెలియదు. వారి కాల పరిమితి అనంతరం కూడా మిగిలేది ఈ కలగాపులగ భాగోతమే!

డిశంబరు 30, 1939

ఒక శిష్యుడు: వందేమాతరం జాతీయగీతంగా అభ్యంతరం చెప్పేవాళ్లు కొంతమంది ఉన్నారు. కొంతమంది కాంగ్రెసు వాళ్లు ఈ పాటలోని కొన్ని భాగాలను తొలగించాలనే దానిని సమర్థిస్తున్నారు.

శ్రీఅరవిందులు: అలాగే అయితే హిందువులు తమ సంస్కృతిని వదులుకోవాలి.

శిష్యుడు: వారి వాదం ప్రకారం ఈ గీతం 'దుర్గ' లాటి హిందూ దేవతలను ప్రస్తావిస్తుంది. ఇది ముస్లిములకు సహించనిది.

శ్రీఅరవిందులు: కాని ఇది మతసంబంధమైన గీతం కాదు. ఇది ఒక జాతీయగీతం. 'దుర్గ' గా భారతమాత అభివర్ణింపబడినది. దీనిని ముస్లిములు ఎందుకు ఆమోదించరు? ఇది ఒక కవితా చిత్రణ. భారతీయ జాతీయతాభావనలో, భారతీయ దృక్పథం ప్రతిబింబిస్తుంది. దానికి అక్కడ స్థానం లేకపోతే భారతీయులు తమ సంస్కృతిని వదులుకున్న వారౌతారు. 'అల్లా – హో – అక్బర్' కి ఏ హిందువూ అభ్యంతరం చెప్పడు కదా! హిందువు తన దైవాన్ని తానెందుకు పూజించుకోరాదు? అలా కాకపోతే హిందువు మహమ్మదీయ మతాన్నో, యూరోపియును సంస్కృతినో అంగీకరించాలి: లేదా నాస్తికుడు కావాలి.

నేను సి.ఆర్. దాస్‌తో చెప్పాను (1923) ఈ హిందూ ముస్లిం సమస్య బ్రిటిమవారు వైదొలగిపోయే లోగానే పరిష్కరింపబడవలెనని; లేకపోతే అంతర్యుద్ధ ప్రమాదం ఉన్నదని. ఆయన అంగీకరించాడు. పరిష్కరించాలని కోరుకున్నాడు.

అనువాదం: కర్రా వెంకటేశ్వర్లు

ఆలీపూరు కుట్రకేసు

(విచారణ – తీర్పులలో వినిపించిన చెణుకులు)

1908 మే 1 వ తేదీన శుక్రవారం, నేను 'వందేమాతరం' పత్రిక కార్యాలయంలో ఉన్నాను. ముజఫర్‌పూర్ నుంచి వచ్చిన ఒక టెలిగ్రాంను, శ్రీ శ్యాంసుందర్ చక్రవర్తి నా చేతి కందించాడు. దానిని చదివిన మీదట, ఒక బాంబు విసిరిన సంఘటనలో ముజఫర్‌పూర్‌లో ఇరువురు యూరోపియను స్త్రీలు మరణించారని తెలిసింది. అదే రోజు 'ఎంపైర్' పత్రికలో మరో వార్త చదివాను. ఈ హత్యకు కారకులైనవారు తమకు తెలుసని, కొద్దిరోజులలోనే వారిని అరెష్టు చేస్తామని పోలీసు కమీషనర్ అన్నట్లు వార్త.

అప్పుడు పోలీసు దృష్టిలో, నేనే ముఖ్య అనుమానితుడనని, యువవిప్లవకారులకు, తీవ్రవాదులకు నేనే ప్రధాన రహస్య నాయుకుణ్ణి, ముఖ్య హంతకుణ్ణి, పోత్సాహకుణ్ణనీ అన్న భావనే నాలో లేదు.

శ్రీఅరవిందులు (*జైలు జీవిత కథలు*)

*

1908 మే ప్రారంభంలో, శ్రీఅరవిందులు, వారి సోదరుడు బరీంద్రునితో సహా సుమారు 40 మంది కుట్ర జరిపారన్న నేరారోపణతో అరెష్టు కాబడినారు. ప్రసిద్ధి చెందిన ఈ ఆలీపూర్ బాంబ్ కేసు విచారణ, పూర్తి సంవత్సరంపాటు సాగింది. అపుడీ ఖైదీలందరినీ ఆలీపూర్ కారాగారంలో ఉంచారు.

*

శ్రీఅరవిందులు న్యాయస్థానంలో బహిరంగంగా ఏ స్టేట్‌మెంట్ ఈయలేదు. న్యాయస్థానం ఆయన్ని ప్రశ్నించినపుడు, తానీ కేసు బాధ్యతను తన న్యాయవాదులకు అప్పగించాననీ, తన తరఫున వారే మాట్లాడతారనీ అన్నారు. న్యాయస్థానం ప్రశ్నలకు తానుగా ఏ సమాధానం చెప్పటంగాని, స్టేట్‌మెంట్ ఇవ్వడంగాని వారికిష్టం లేదు. వారిచ్చారని చెప్పబడే ఏ స్టేట్‌మెంటన్నా ఉంటే,

అది వారి తరఫున వారి న్యాయవాదులు తయారుచేసిందే కాని, వారు చెప్పింది కాదు.

('తనను గురించి శ్రీఅరవిందులు' Sri Aurobdindo on Himself గ్రంథం 52-53 పుటలు)

*

(ఈ క్రింది పుటలలో, ఆలీపూర్ బాంబ్ కేసులో, శ్రీఅరవిందుల న్యాయవాది, తరువాత దేశబంధు చిత్తరంజన్ దాస్‌గా ప్రసిద్ధి చెందిన శ్రీ సి.ఆర్. దాస్‌గారు న్యాయమూర్తి ముందు వినిపించిన వాదనల నుంచి కొన్ని మెరుపులలాంటి భాగాల నీయటం జరుగుతున్నది. అలాగే న్యాయమూర్తి బీచ్‌క్రాఫ్ట్, శ్రీఅరవిందుల సహాధ్యాయి. ఈ భాగాలు '20 శతాబ్దపు ప్రథమ దశాబ్దంలో శ్రీఅరవిందులు' అనే శ్రీ మనోజ్‌దాస్‌గారి గ్రంథం నుంచి.)

కొన్ని మెరుపులు

"గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి మరియు పెద్దలారా? ఎట్టకేలకు ఈ విచారణ ముగిసేదశ కొచ్చినందుకు మనలను మనం అభినందించుకోవాలి. సంవత్సరంలో ఎక్కువ భాగం జైలులోనే గడిపిన ముద్దాయిలకు కూడా ఇది అభినందించుకోవలసిన విషయమే.

ఇప్పుడు మీరందరూ, మీ ముందుంచబడిన సాక్ష్యాలాధారంగా ప్రాశిక్యూషన్‌వారు ఆరోపించిన విధంగా ముద్దాయిలంతా నేరం చేశారా లేదా అనే విషయాన్ని, నిర్ధారించవలసిన సమయమొచ్చింది."

*

"ఈ తరహా కేసుల్లో, ముందు ఋజువు చేయవలసిన విషయం, ఒక కుట్ర జరపబడిందని, తరువాత, ఆ కుట్రతో ఫలానా ఫలానా ముద్దాయికి సంబంధముందని, కాని ఈ కేసులో నా మిత్రుడు (పబ్లిక్ ప్రాశిక్యూటర్ అవలంబించిన పద్ధతి ఏమిటి?)

సాక్షులు న్యాయస్థానం ముందు చెప్పిన మూజువాణి సాక్ష్యంగాని, లేదా ఇక్కడ ప్రవేశపెట్టబడిన పత్రాల ఆధారాలు

గాని చర్చించకుండానే, సరాసరి ముద్దాయిలంతా నేరస్థులుగా భావింపబడి విచారణ ప్రారంభించటం జరిగింది.

వారు నేరస్థులని నిర్ధారించి, వారిని సాక్ష్యాధారాలతో ముడిపెట్టేందుకు ప్రయత్నించారు. ప్రాశిక్యూటర్‌గారొక ఉత్తరాన్ని చదువుతారు, అందులో ఎ.జి అనే పేరు ఉదహరింపబడిందంటారు. ఎ.జి అంటే అరవింద ఘోషంటారు. ఎ.జి అంటే అరవింద ఘోషే అనటానికి ఋజువు ఏమిటి? ఏమీ లేదు. ఇదీ ఆయన వాదన. 'నేను అరవింద ఘోష్ అని చెబుతున్నాను, అదంతే' ముద్దాయిలను విచారించేటప్పుడు, వారు నేరం చేశారనే భావనతోనే మొదలుపెట్టి, తరువాతే వారికీ నేరానికిగల సంబంధం కోసం సాక్ష్యం వెదకడం!

ఛాత్ర భాండార్ విషయం తీసుకోండి. ఛాత్ర భాండార్‌తో సంబంధముంది కాబట్టి, అరవిందఘోష్ కుట్రదారుడు. నా మనవి ఇది పూర్తిగా అవలంబించతగని తప్పుడు విధానం. ఈ పద్ధతి ఇంతవరకు ఏ న్యాయస్థానంలోనూ అవలంబింపబడ లేదు.

ఈ నేరారోపణ ఎదుర్కొంటున్న వారంతా అమాయకులనే మీరు భావించాలి. మీ వద్ద ప్రవేశపెట్టబడిన సాక్ష్యాధారాలను పరిశీలించిన మీదట, వాటి ఆధారాంగా, ఆ సాక్ష్యం అనుమానం ఎంతమాత్రం ఉండటానికి వీలులేనంతగా వారే నేరం చేశారని ఋజువు చేస్తుందనే అంతిమ నిర్ణయానికి మీరు వస్తే, అప్పుడు మాత్రమే, మీరు వారిని నేరస్తులుగా శిక్షించగలరు. ప్రాశిక్యూటరు మీకీ విషయం చెప్పాలి.

ఇందులో ఇంకో విషయము ఉంది – అది అరవిందుని వ్యక్తిగత ఉత్తరాలు. ఆ ఉత్తరాలు మీరు చదవండి. అవి ఈ నేరాలకు సంబంధించిన విషయాల నెంత మాత్రం వివరించవని తెలుస్తుంది. వారి వ్యక్తిగత ఉత్తరాల పవిత్రత ఉద్దేశపూర్వకంగా, అక్రమంగా భంగపరపబడినవి. అది కేవలం వీరంతా నేరం చేశారని ఋజువు చేసేందుకే చేయబడిందా? ఎంత మాత్రం కానే కాదు. మీ ముందున్న వ్యక్తులు ఏ నేరారోపణలతో విచారింప

బడుతున్నారో, ఆ నేరాలకు సంబంధించిన ఏ వివరమూ, ఆ ఉత్తరాలలో ఎక్కడా దొరకదు.

ఇక్కడ నా మిత్రుని (ప్రాశిక్యూటర్) వాదనేమిటంటే 'మీరు ఉత్తరాలను యధాతధంగా కాకుండా అంతరార్థం కోసం చదవండి' అని. అంటే ఏమిటి? ఈ ఉత్తరాలు ఏ కుట్రనూ బల పరచకపోయినా, ఏ నేరాన్నీ సూచించకపోయినా, మీరు వాటి వల్ల మోసపోకండనే కదా! అరవిందుడు నేరస్థుడని మీకు తెలి యదా? బాంబులతో సంబంధముందని తెలియదా? రాజుగారి మీద యుద్ధం ప్రకటించాడని తెలియదా? దీనిని మీరు ఆమోదించి నేరం చేశాడని నిర్ధారించాలి.

బరోడాలో అతని ఉద్యమం బాంబులకు సంబంధించిందే అని చెప్పబడింది. '*వందేమాతరం*' లో అతని వ్యాసాలూ ప్రస్తా వించబడ్డాయి. కాని '*వందేమాతరం*' లోని ప్రతి వ్యాసానికీ అతనే బాధ్యుడని చెప్పడానికి నమ్మదగిన సాక్ష్యమేదీ మీ ముందుంచ బడలేదు.

ఆ వ్యాసాలు స్వాతంత్ర్యానికి ఊపిరులూదుతున్నాయి. నా స్నేహితుడు (పబ్లిక్ ప్రాశిక్యూటర్) తన వాదనను ప్రారంభి స్తూనే, ఆ ఆదర్శాలతో ఏ ఆంగ్లేయునికీ తగదా లేదన్నాడు. ఆ వ్యాసాలు మొదటి నుంచీ చివరిదాకా, అరవిందఘోష్ స్వాతం త్ర్యం అనే ఆదర్శాన్నే బోధించాడని చెబుతాయి. ఏ ఆంగ్లేయునికి, స్వాతంత్ర్యమనే ఆదర్శంతో ఎంతమాత్రం తగాదే లేదనీ మనకు మరీ మరీ చెప్పబడింది.

ఈ వాదనలో, నేను చెప్పిన తప్పే మళ్ళీ దొర్లుతుంది. అదేమంటే అరవిందఘోష్ కుట్రలో ఉన్నాడు, ఆదర్శాలను ప్రబో ధించినా, ఆయన వ్యాసాల్లో యుద్ధం బాంబులు – ఇవే మనకు కనిపిస్తాయి. వారి వాదన మొత్తంలో ఈ తప్పే పునరావృతమౌ తుంది.

అరవిందుని ఉత్తరాలన్నీ మీ ముందుంచబడ్డాయని నేని దివరకే మీకు మనవి చేశాను. నిజానికి ఆయన జీవితం మొత్తం మీ ముందుంచబడింది. ప్రాశిక్యూటర్‌గారి వాదనేమిటంటే, ఈ

సాక్ష్యం అరవిందుని అంతర్జీవితానికి సంబంధించిందనీ, అందులో యుద్ధం చేయటానికి, కుట్రకు సంబంధించిన సూచనలు ఉన్నా యని.

నేను ఆత్మవిశ్వాసంతో అదే విషయం ఆ ఉత్తరాల ఆధా రంగానే నా వాదన కొనసాగిస్తాను. అరవిందుని జీవితం మొత్తం, ఆయన మొదటి కార్యక్రమం నుంచి అరెష్టయ్యే రోజుదాకా, ఒక ఉన్నత ఆదర్శంతో నడిచాడు. ఆయన బరోడాలో ఉన్నప్పుడు జరిపిన ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలలోగాని, పత్రికలలోగాని, ఉపన్యాసా లలోగాని, వారు చెప్పిన అంశాల నుంచే, ప్రభుత్వానికి వ్యతిరే కంగా యుద్ధం చేయాలనే ఏ ఒక్క సలహా కూడా ఆయన నుంచి రాలేదని నేను నిరూపిస్తాను.

జీవితమంతా ఆయనొక ఉన్నతాదర్శంతో ప్రచోదింపబడి నాడు. 1904, 1905, 1906 సంవత్సరాల మధ్య నుంచి, అరెష్టవటా నికి కొద్దిరోజుల ముందువరకు ఆ ఆదర్శమే ఆయనను నడిపిం చింది. ఆ విషయాలను మీకు వివరించే ముందు, వారి ఆదర్శాల గురించి రేఖామాత్రంగా వివరిస్తాను.

నా మిత్రుడు (ప్రాశిక్యూటర్) తన వాదనలో దీనిని గేలి చేయటాని కెంతమాత్రం సందేహించలేదు. అయినా అది నా కన వసరం. ఈ జాతికి సంబంధించినంతవరకు, ఉన్నతాదర్శమైన స్వతంత్రాన్నే ఆయన ప్రబోధించాడు. ఇక వ్యక్తిగా సంబంధించి నంతవరకు, ఆయనుద్దేశ్యం ఎప్పుడూ, వ్యక్తిలో దైవాన్ని చూడాలి అని. ఈ ఆదర్శం మా దేశస్థులకు సుపరిచితం. ఇతరుల కిది అర్థం చేసుకోవటం చాలా కష్టం.

కాని ఓ పెద్దలారా, మీకిది సుపరిచితమే.

వేదాంత సిద్ధాంత మేమిటంటే, మానవుడు భగవంతునితో వేర్పాటు పొందినవాడు కాదు: అంటే దానర్థం, నిన్ను నీవు తెలుసుకోవాలంటే, నీలోనే ఉన్న భగవంతుని చూడవలె. నీ మనస్సులో, నీ ఆత్మలో, నీలో నివసించే భగవంతుని నీవు కను గొంటావు. ఆ భగవంతుని చేరకుండా ఏ మానవుడూ మోక్షాన్ని పొందలేడు; అలాగే జాతుల విషయంలో కూడా: ఏ జాతీయ

సంబంధమైన ప్రశ్ననూ లేవనెత్తకుండా, తనలోని అత్యున్నతము, ఉదాత్తము, అత్యుత్తమమైనదానిని గ్రహించకుండా, ఏ జాతీ దీనిని పొందలేదు.

ఎలా వ్యక్తులు తమ విషయంలో బయటి సహాయంతో తమ భగవంతుని చేరలేరో అలాగే జాతి విషయంలో కూడా.

ఒక జాతి తనకు తానుగానే పెంపొందాలి. కాని ఇతరుల సాయంతో కాదు. ఏ విదేశీయుడూ ఇంకో దేశానికి మోక్షాన్ని ప్రసాదించలేడు. జాతీయవాద స్ఫూర్తిని పునరుద్ధరించటమనేది నీ చేతుల్లోనే ఉంది. అరవిందుడు తన జీవితమంతా ప్రబోధించిన జాతీయవాద సిద్ధాంతం అంతా ఈ దేశ సంప్రదాయనికి అనను కూలమైన పద్ధతుల ద్వారా కానేకాదు. ప్రత్యేకంగా మీ దృష్టిని ఈ విషయంపై కేంద్రీకరించమని మనవి చేస్తున్నాను.

ఈ దేశపు మొత్తం చరిత్రకు సరిపడని పద్ధతుల ద్వారా ఈ దేశానికి ముక్తిని సాధించగలమనేది అరవిందుల తాత్విక దృక్పథం కాదు. అలాగే రచయిత అరవిందుని సంప్రదాయమూ అది కాదు. కాబట్టే అరవిందుడు బరోడా వదిలి, కలకత్తాకు వచ్చినపుడు, ఆయన ప్రబోధించినవి హింసాయుత సిద్ధాంతాలు కావు, సహాయనిరాకరణ సిద్ధాంతాలే.

ఆయన ప్రబోధాలు ఈ జాతికి బాంబులు కావు; వ్యధలు.

ఆయన రహస్యసంస్థలను, హింసను నిరసించి, దేశస్తులను బాధలు అనుభవించమన్నాడు. జాతి అభివృద్ధి నిరోధక దుర న్యాయ చట్టం ఏదైనా ఉంటే, దానిని అన్ని విధాలా నిరోధించండి. దాని ఫలితాలను అనుభవించండి. పత్రికా ప్రకటనలలోగాని, ఉప న్యాసాలలోగాని, ఎక్కడా ఒక్క చోట కూడా బలాన్ని ఉపయో గించమని ఆయన చెప్పలేదు.

విముక్తిని ఆటంకించే ఏ ప్రభుత్వ చట్టాన్నైనా ధిక్కరించడం ద్వారా నిరోధించమనేది అరవిందుని సలహా. ఇది నీ అంతరా త్మకు సంబంధించిన విషయం, భగవంతునికీ నీకు సంబంధిం చింది. చట్టం నీవు జైలుకు వెళ్లాలని చెబితే జైలుకు వెళ్లు. అరవిం

దుడు ప్రబోధించిన సహాయనిరాకరణ సిద్ధాంతపు మౌలిక అంశం ఇదే.

సహాయనిరాకరణ సిద్ధాంతము, ఇదే విధంగా ప్రపంచ మంతా బోధింపడలేదా? ఇది ఈ దేశానికే ప్రత్యేకమా – ప్రొశి క్యూటర్ నార్టన్‌గారిచేత అంత నిందాపూర్వకంగా విమర్శింప బడటానికి?

ఇంగ్లడ్‌లోని ప్రజ దీనినే తిరిగి తిరిగి ఆచరించలేదా? ఇదే సిద్ధాంతాన్ని, తన చేతికి సంకెళ్లు పడేదాకా అరవిందుడు బోధి స్తున్నాడు. తమ ఆత్మవిశ్వాసాన్నే కోల్పోవటంతో, తన దేశం తన సరస్వాన్ని కోల్పోతుందన్న భావం, అరవిందుని క్రుంగ దీసింది. అందుకనే, ఎప్పుడాయన స్వతంత్రాన్ని ప్రబోధించినా, ఈ విశిష్ట తను స్పష్టంగా ప్రబోధించేవారు.

ఆత్మవిశ్వాసంతో ఉండండి. ఆత్మవిశ్వాసం లేనివానికి ముక్తి ఉండదు – అని చెప్పేవారు. జాతి విషయంలో కూడా ఇంతేనని చెప్పాడు. ఆత్మవిశ్వాసంలేని ఏ జాతికి కూడ విముక్తి పొందే ఆశే ఉండదు; అర్హత అంతకన్నా ఉండదు. ఇదే అరవిందుని ప్రబోధం – 'మీరు పిరికి అసమర్థ జాతి కాదు; మీలో దైవత్వముంది. ఆత్మ విశ్వాసంతో మీ లక్ష్యం వైపు పురోగమించండి. స్వీయ అభివృ ద్ధిని సాధించిన జాతిగా నిలవండి.'

వ్యాసాలు ప్రచురించిన '*వందేమాతరం*' సంగతి. దీనికి వ్యతిరేకంగా ఎంతమాత్రం 'జాతివిద్వేష' ఆరోపణ చేయలేం. '*వందేమాతరం*' ప్రత్యేకత 'స్వజనం పట్ల ప్రేమ'. అందులోనే కొంత వ్యతిరేకత ఉంది అంటే, నేనర్థం చేసుకోగలను.

కాని నేను నొక్కి చెప్పదలచుకుంది ఒక్కటే, ఇందులోని ప్రత్యేక ప్రాధాన్యం వ్యతిరేకతకు కాదు, స్వజనం పట్ల ప్రేమ మాత్రమే. ఆ వ్యాసాలు వివరణలో మిగతా జాతులను ప్రస్తావిం చినపుడు, వాటి పట్ల సుముఖత వ్యక్తం చేసి ఉండకపోవచ్చు

మొత్తం వ్యాసాలను చదివినట్లయితే, వాటి ఉద్దేశ్యం ఏ జాతి మీదా దండయాత్ర చేయటం కాదనీ, కేవలం మనం మనకు ఉన్న వనరుల ఆధారంగా మనం మన కాళ్ల మీదనే నిలబడాలని చెప్ప

టమేనని అర్థమవుతుంది. నేనిదివరకే మీకు వివరించినట్లు మీ విముక్తి ద్వారా తప్ప మీ ఆదర్శాన్ని అందుకోలేరని తెలియ చెప్పటమే, ఆ వ్యాసాల ఉద్దేశ్యం.

'*వందేమాతరం*' ఇతర జాతులను ఎందుకు ఎత్తిచూపిందంటే, ఈ దేశప్రజ విదేశీనాగరికత మోజులో యూరోపియన్ జాతుల ప్రత్యేక సమ్మోహనశక్తికి లోబడిపోయి ఉంది. ఈ వ్యాసాల ద్వారా దానిని తొలగించదలచటమే వాటి లక్ష్యం.

యూరోపియన్ నాగరికత చెడ్డదని కాదు. యూరోపియన్ నాగరికత యూరోపియన్‌ల కోసమే. యూరోపియన్ జాతులు తమకు సహజమైన తమ పద్ధతిలో తమ సంప్రదాయం ప్రకారం, ఉన్నత స్థానానికి వారు చేరుకోగలగాలి.

అలాగే భారతీయుల విషయమూ, వారు తమ స్వకీయమైన పద్ధతిని తామవలంబించవలె.

యూరోపియన్ నాగరికత చెడ్డదనీ కాదు — మీరిది ప్రత్యేకంగా గుర్తించాలని నా మనవి — ఈ వ్యాసాల్లో ఎక్కడా వారు చెడ్డవారని చెప్పబడలేదు — కాని ఈ యూరోపియన్ నాగరికత అమలు చేయబడినంత వరకు, ఈ దేశంలోకి తీసుకురాబడిన యూరోపియన్ సంప్రదాయాలకు సంబంధించినంతవరకు మాకు అవి ఎంతమాత్రం ఈ దేశపు పెంపుదలకు ఆధారభూతమైనవి కావు. అదే ఈ వ్యాసాల వెనుకగల మౌలిక తత్వం.

యూరోపియన్ నాగరికత అనే వృక్షం యూరోపియన్ భూమిలో పెరిగేది. ఆ వృక్షాన్ని మీరిక్కడకు తెస్తే, ఈ భూమి దాని కనువైనది కాదు. కాబట్టి ఇక్కడ అది వృద్ధి పొందలేదు. అదే విధంగా, ఒక జాతి అభివృద్ధి దాని సంప్రదాయాలాధారంగా ఉండవలె. నీవు దాని కాధారంగా ఇతర సంప్రదాయాల నుంచితే, ఆ భూమి దాని కనుకూలం కాదు.

అంతేకాని, అసలు మానవాళి పట్ల వ్యతిరేకత, అయిష్టత అనేవి ఈ వ్యాసాల్లో కనపడదు. నా మిత్రుడు పబ్లిక్ ప్రాశిక్యూటర్ ఏమి లేవు అని అంటున్నారో అవే ఆ వ్యాసాల్లో ఉన్నాయి.

వీరి లెక్కలో, మానవత్వం కోసం తప్పితే, జాతీయవాదానికి హేతుబద్ధమైన ఆధారం లేదు. మీ అనుమతితో, ఈ రోజులలో వ్రాయబడిన ఒక వ్యాసాన్ని చదువుతాను. అది అలంకార ప్రాయమైన భాషలో వ్రాయబడింది, కాని ఈ ధోరణిలో అంతర్గతంగా ఉన్న తత్వాన్నే అది వెలిబుచ్చింది." (అక్టోబరు 16 న ప్రచురించబడిన '*జాతీయదినము*' అనే వ్యాసాన్ని చదువుతాడు సి.ఆర్. దాస్)

తరువాత ఆయన 1907 ఏప్రిల్ నుంచి 1907 సెప్టెంబరు దాకా, అంటే అరవిందులు దేశద్రోహం నేరం కేసులో విడుదలయ్యేదాకా ఉన్న సమయం గురించి చెప్పాడు. ఆ సమయంలో అరవిందుని కార్యక్రమాలన్నీ, నేషనల్ కాలేజీ, '*వందేమాతరం*' పత్రికకే పరిమితమయ్యాయి. ఆ సందర్భంలో జపాన్‌లోని టోక్యో నుంచి అరవిందునికి, అతని '*వందేమాతరం*' పత్రిక కారణంగా విచారణ ఎదుర్కొంటున్న విషయమై సానుభూతి తెలుపుతూ వచ్చిన ఉత్తరాన్ని చదివి వినిపిస్తాడు.

*

తరువాత దాస్ అరవిందఘోష్ వ్రాసిన, ప్రచురించబడని దీర్ఘమైన వ్యాసం 'ఉగ్రవాదమంటే ఏమిటి?' చదివి వినిపిస్తాడు. దానిలో ఒక వాక్యముంది. '*చట్టం మానవుని కోసం చేయబడింది, కాని మానవుడు చట్టం కోసం చేయబడ లేదు.*'

దానిని విన్న న్యాయమూర్తి ఈ ప్రశ్న వేస్తాడు: "ప్రతి వ్యక్తికీ చట్టం మీద తన తీర్పును ప్రకటించే అధికారముందా?" అని.

దాస్ దృఢంగా 'ఉంది' అని సమాధానమిచ్చాడు. ఏ మానవునికైనా అతని జీవితాన్ని నడిపే మార్గదర్శి అతని అంతరాత్మ అంటాడు. ప్రాశిక్యూటర్ నార్టన్ మధ్యలో అడ్డువస్తూ అడుగుతాడు – "అట్లా అయితే సమాజాలు ఎలా బ్రతుకుతాయని."

న్యాయవాది దాస్ తన వాదనను కొనసాగిస్తూ, ఒక ప్రశ్న వేస్తాడు. "సహాయనిరాకరణాన్ని గురించి మిగతా దేశాలలోనూ

న్యాయమూర్తి: "నేనూ నా పూర్తి పేరు వ్రాయను. నేను నా ఇంటిపేరు మినహాయిస్తాను."

దాస్: "ఎవ్వరూ ఆ విధంగా సంతకం పెట్టరు. సందర్భాలను పరిశీలిస్తే, నా మనవి ఏమిటంటే, ఏ తమ్ముడూ తన అన్నకు వ్రాయదల్చుకుంటే, పూర్తిగా బరీంద్రకుమార్ ఘోష్ అని సంతకం చేయకపోవటమే సబబు."

దాస్ తన వాదనను కొనసాగిస్తూ ఇలా అన్నాడు: "ఈ మిఠాయిల ఉత్తరం అరవిందుడు తనతో భద్రంగా ఒక నిధిలా దాచుకున్నాడు. బొంబే రాష్ట్రంలోని అనేకానేక స్థలాలకు దానిని తీసుకువెళ్లాడు. అది కలకత్తాకు తీసుకురాబడింది. అక్కడ రెండు నెలలపాటు 23 స్కాట్స్ లేన్ అడ్రసులో ఉంచబడింది. పోలీసులు అదే ఉత్తరాన్ని అదృష్టవశాత్తు 48 గ్రే వీధి ఇంటిలో స్వాధీనం చేసుకున్నారు.

ఇది పూర్తిగా అసంబద్ధం. ఈ పరిస్థితులలో, న్యాయమూర్తులైన మీరు, ఈ ఉత్తరం అరవిందునికి వ్యతిరేకమైన సాక్ష్యమనీ, అది అరవిందఘోష్‌కు వ్యతిరేకమైన ఋజువని ఏ మాత్రం భావించరనుకుంటాను."

*

తరువాత దాస్ మిగతా అనేకమంది సాక్ష్యుల సాక్ష్యాన్ని ఉదహరించి, దాని మీద విమర్శలు కురిపించాడు. అదంతా అయిన తరువాత ఆయన తన వాదననీ విధంగా క్లుప్తీకరించాడు.

"గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి, పెద్దలైన ఎసెసర్లకు — మీరింత శాంతంగా, వివరంగా నా వాదనలు విన్నందుకు సర్వదా కృతజ్ఞుణ్ణి. నిజానికి నా కోరిక, ఈ కేసును ఈ న్యాయస్థానం ముందుంచే బాధ్యత నా మీద కాకుండా, ఇంకెవరి మీదనన్నా పడివుండాల్సిందని. కాని ఇది నా చేతులలో పడింది. నేను నా శక్తికొలది, సాక్ష్యాలను ఒక క్రమపద్ధతిలో ఈ న్యాయస్థానం ముందుంచాను.

అసలీ కేసు ప్రారంభంలోనే, ఒక ముఖ్యవిషయం నా దృష్టికొచ్చింది. కాని నేనింతవరకు దానిని ప్రస్తావించలేదు. ఈ

కేసులోని మౌఖిక, మరియు పత్రాల రూపేణా ఉన్న సాక్ష్యా న్నంతా విమర్శించిన తరువాత, ఆ విషయాన్ని ప్రస్తావిద్దామను కున్నాను.

అరవిందునికి అమిత తెలివితేటలున్నాయి. సంస్థలను నడప గల కార్యదక్షత ఉంది అని ప్రశంసిస్తూ, ఆయన ఈ కుట్రను నిర్దేశిస్తూ, దాని వెనుక నుండి నడిపిస్తున్నాడని నా మిత్రుడు ప్రాశిక్యూటరు వాదన. ఈ విషయాన్ని గురించే, ఇప్పుడు తమరి ముందు నా వాదన నుంచుతున్నాను.

ఈ కోర్టు ముందు ప్రవేశపెట్టబడిన సాక్ష్యం ఆధారంగా ఋజువైన కుట్ర ఏదైనా ఉంటే (అసలు ముందు ఋజువు అవాలి కదా!) అలాంటి కుట్ర సఫలమౌతుందని అరవిందుడు నమ్మ టమే అసాధ్యం. ఆయన మేధోశక్తిని మీరే గుర్తించారు కదా! గుర్తించకపోయి ఉంటే – అది వేరే విషయం.

కాని మీరు దయతో అతనికి ఆపాదించిన తెలివితేటలను గణనలోకి తీసుకొని, అతనే ఇలాంటి కుట్రకు నాయకుడు అనీ, దీనిని నడుపుతున్నాడనీ అంటే, నా సమాధాన మిదే. అరవిం దుని బోటివాడు అసలిలాటి కుట్ర విషయం ఆలోచిస్తాడనేది, పైగా అది విజయవంతం అవుతుందని అనుకుంటాడనేది, పూర్తిగా అసంభవం.

నా మిత్రుడైన ప్రాశిక్యూటర్‌గారు, ఈ కుట్రకుగల వేయి నొక్క కోణాల గురించి, ఈ కుట్ర ఎలా కలకత్తా నుంచి ట్యూటి కోరన్ దాకాను, ఇంకా ఇతర చోట్ల ఉంది, ఈ అతిపెద్ద కుట్ర అనే నేరారోపణను బలపరుచుకునేందుకు, రికార్డులో ఎంత మాత్రం లేని సాక్ష్యాలను గురించి, దానితో ఏమాత్రం సంబంధం లేనివారికి వ్యతిరేకంగా, ఆ ఆరోపణ చేస్తూ, వాదించారు. దానినే మాత్రం జమలోకి తీసుకోవద్దని నేను కోరుతున్నాను. ఈ కుట్రంతా కేవలం ప్రాశిక్యూటర్‌గారి ఊహల్లోనే ఉంది. అయినా వారా కుట్రను నమ్ముతున్నారు.

వారొక్క క్షణం కూడా, ఈ కుట్ర నిజం కాదని నమ్మటం లేదు. వారు చెప్పిన ప్రతి మాటా, ప్రతి అక్షరం వారు నమ్మటం

లేదని నేనెంత మాత్రం అనను. అందులో వారికెంత మాత్రం అనుమానం లేదు. వారీ కుట్రను పూర్తిగా నమ్మారు. దానినే ఈ కోర్టు ముందుంచారు. ఆ విషయాన్ని వివరిస్తూ, నే సూచించగలిగేది ఒక్కటే. ప్రాశిక్యూటర్‌గారు బాగా పోలీసువారి ప్రభావంలో పడిపోయారు. అందుచేత వారి మనసు పోలీసువారిచేత విషపూరితం కాబడినది. పోలీసువారు చెప్పిన ప్రతిదీ ప్రాశిక్యూటర్ గారు పూర్తిగా నమ్మి, దానినే కోర్టు ముందుంచారు."

*

"మీకు నా మనవి ఇదే: మీ ముందు ఆరోపణల నెదుర్కొంటూ నేరస్థుడుగా నిలబడిన ఇలాంటి వ్యక్తి కేవలం ఈ న్యాయస్థానం ముందే కాదు, ఉన్నత చారిత్రక న్యాయస్థానం ముందే నిలబడి ఉన్నాడు. కాబట్టే నా మనవి ఇదే:

ఈ వివాదం సమసిపోయి, ఆందోళన ముగిసి, ఈ గందరగోళం విరమింపబడిన చాలా రోజుల తరువాత, ఈ వ్యక్తి నిష్క్రమించిన తరువాత – ఆయన దేశభక్తి సాహిత్య సృష్టికర్తగా (The poet of Patriotism) జాతీయవాద ప్రవక్తగా, విశ్వమానవ ప్రేమైక మూర్తిగా గుర్తింపబడతాడు. ఆయన మరణానంతరం ఆయన మాటలు ఈ దేశంలో ధ్వనిస్తాయి; ఒక్క భారతదేశంలోనే కాకుండా, ఖండ, ఖండాంతరాలలోనూ ప్రతిధ్వనిస్తాయి.

మీ ముందిక్కడ నిలచిన వ్యక్తి, ఈ న్యాయస్థానం ముందే కాదు, ఉన్నత చారిత్రక న్యాయస్థానం ముందే నిలబడి ఉన్నాడు."

తరువాత, న్యాయమూర్తి బీచ్‌క్రాఫ్ట్ నుద్దేశించి, ఇలా అంటారు దాస్: "సర్, మీరు మీ తీర్పును గురించే ఆలోచించే సమయం వచ్చింది. గౌరవనీయులైన అసెసర్ మహాశయులారా! మీరూ మీ నిర్ణయాన్ని చెప్పే సమయం వచ్చింది.

కాబట్టే, సర్, ఆంగ్లన్యాయమూర్తులు నిర్మించిన సత్సంప్రదాయం, ఆంగ్లేయ చరిత్రలో ప్రసిద్ధిచెందిన ప్రకరణం. కాబట్టే, ఉదాత్తమైన ఆ విషయాలను గుర్తు చేస్తూ, ఆంగ్లన్యాయమూర్తుల ద్వారా ఉద్ఘాటించబడిన, బహుళ న్యాయసూత్రాలను తలుచుకుంటూ మనవిచేస్తున్నాను.

అలాగే, తమ తమ వివాదాలను వారి ముందుకు తెస్తే, వాటిలో తాము వెలువరించిన తీర్పుల ద్వారా వారందరి విధేయ తనే కాకుండా, గౌరవాన్ని కూడా పొందిన ప్రముఖ న్యాయ మూర్తులను తలుచుకుంటున్నాను.

ఆంగ్లచరిత్రలో ప్రసిద్ధి చెందిన ఆ ప్రకరణాన్ని తలుచు కుంటూ, నా మనవి ఇదే. భవిష్యత్‌లో, ఒక ఆంగ్ల న్యాయమూర్తి న్యాయం చేయటం మరిచిపోయాడనే మాట రాగూడదు."

అసెసర్ల నుద్దేశించి, దాస్ ఇలా అంటాడు: "అరవిందుడు ఏ ఆదర్శాన్ని ప్రచారం చేశాడో, ఆ ఆదర్శం పేరుతో, ఈ దేశపు సంప్రదాయాల పేరుతో, మీ అందరికీ నా మనవి ఒక్కటే. భవి ష్యత్‌లో, ఎవ్వరూ, అరవిందుని దేశస్థులైన ఇద్దరు అసెసర్ల ఆవే శానికి, పక్షపాతానికి, తాత్కాలిక గందరగోళానికి లోనయ్యారని చెప్పబడగూడదు."

న్యాయమూర్తి బీచ్‌క్రాఫ్ట్ తీర్పునుంచి

"ఇప్పుడీ కేసులోని ప్రముఖ ముద్దాయి అరవిందఘోష్ విషయా నికి వస్తాను. మిగతావారందరికన్నా ఈతనికే శిక్షపడేటట్లు చేయా లని ప్రాసిక్యూషన్ ఆదుర్దాగా ఉంది. ఇతను గనుక ముద్దాయిగా లేకపోతే, ఈ కేసు విచారణ ఎప్పుడో పూర్తయి ఉండేది. అందు వలనే, నేనూ కొంతవరకు, ఈ తీర్పులో చివరగా అతని వ్యవ హార పరిశీలనకు పూనుకున్నాను. ఇతనికి వ్యతిరేక సాక్ష్యమంతా, దాదాపు మొత్తంగా, అతను ఇతర ముద్దాయిలతో కలవటం మీదనే ఆధారపడి ఉంది.

ముందుగా అతని న్యాయవాది వాదించినట్లుగా, అతను తన ముందుంచుకున్న ఆదర్శాన్ని గురించి, వీలయినంత క్లుప్తంగా చెబుతాను. తరువాతే, అతనికి వ్యతిరేకంగాగల సాక్ష్యాన్ని చూస్తాను. ప్రాశిక్యూషన్‌వారి ప్రకారం, అతని న్యాయవాది ప్రకారం కూడా, అతను చాలా మతైకప్రవృత్తి కలవాడు. ప్రాశిక్యూషన్ ప్రకారం, అతని ఈ మతైకప్రవృత్తి, భారతదేశపు స్వాతంత్ర్యవాం ఛతో కలిసి అతనినొక పిచ్చివానిగా మార్చింది.

అతని న్యాయవాది వాదన ప్రకారం అతనో వేదాంతి. ఆ వేదాంత సిద్ధాంతాలను, తన రాజకీయ సిద్ధాంతాల నిర్మాణానికి వినియోగించుకున్నాడు. అలా వేదాంత సిద్ధాంతాన్ని, ఒక వ్యక్తి ఆపాదించుకుంటే, అతను తనలోగల దైవత్వాన్ని కనుగొనేం దుకు, అంతర్ముఖుడవుతాడు; తనలోగల అత్యుత్తమమైనదానిని సాధిస్తాడు. అలాగే ఒక జాతి విషయంలో, తనలో అంతర్గతంగా గలదానికి సాధించటం ద్వారా మాత్రమే, అది పెరగగలుగుతుంది. ఏ విదేశీయుడూ దానికి తరుణోపాయాన్ని ప్రసాదించలేడు; ఆ తరుణోపాయాన్ని, అది తన స్వభావసిద్ధమైన పద్ధతుల ద్వారా మాత్రమే పొందగలుగుతుంది.

అతని సిద్ధాంతాలు కేవలం సహాయనిరాకరణ మాత్రమే కాదు; బాధలు పడడం ద్వారా, తరుణోపాయాన్ని సాధించగల గటం. చట్టం అన్యాయమైంది అయితే, దానిని పాలించవద్దు, పాలించకపోవటం వలన వచ్చిన ఫలితాలను అనుభవించండి. మీరు హింసావాదులు కాకండి, కాని చట్టం అన్యాయమైంద యితే, నైతికంగా మీకు దానిని పాలించవలసిన అవసరం లేదు; దానిని నిరాకరించండి, బాధలు పడండి.

అతను తన ప్రజకీ విధంగా చెబుతూ వచ్చాడు. మీరు పిరికివారు కాదు, ఆత్మవిశ్వాసంతో ఉండండి. మీ తరుణోపా యాన్ని మీరు ఆలోచించండి. అది బయటివారి సహాయం ద్వారా పొందలేరు, అది మీకు మీ వలననే సాధ్యం. దాస్ వాదన ప్రకారం, ఇదే ఈ కేసుకు మూలాధారం."

*

తరువాత బీచ్‌క్రాఫ్ట్, అరవిందునికి వ్యతిరేకంగా అతను కుట్ర దారుడని ఋజువు చేయటానికి ప్రాశిక్యూషన్ ప్రవేశపెట్టిన సాక్ష్యాధారాలన్నిటినీ పరిశీలించి, అవి నేరాన్ని ఋజువు చేసేం దుకు చాలకపోగా వాస్తవానికి చాలా దూరంగా ఉన్నాయని నిర్ధారిస్తాడు.

తరువాత ఆయనీ విధంగా అంటాడు: "అరవిందుని ఉప న్యాసాలలో నిజంగా ముఖ్యమైనది పెద్దగా ఏమీ లేదు. 1908

జనవరి, ఫిబ్రవరి మాసాలలో బొంబాయి రాష్ట్రంలో ఆయన కార్య క్రమం, ఆయన ఉపన్యాసాలను గురించిన సాక్ష్యం ప్రవేశపెట్టబడింది. నిజానికీ సాక్ష్యం అంత అసలు అనవసరమే; కారణమేమిటంటే అది ఋజువు చేసేదంతా, అరవిందుడు ఎక్కడకు వెళ్లినా అక్కడ అమితంగా ఆదరింపబడ్డాడనేదే. ఈ విషయాన్ని ఆయన న్యాయవాది ఎప్పుడూ కొట్టిపారవేయలేదు.

ఆ ఉపన్యాసాలు నిజానికి, ప్రాశిక్యూషన్ కన్నా, అరవిందుని రక్షణకే ఎక్కువ ఉపకరించాయి. వీటి ద్వారా మనకు ప్రభుత్వ పాఠశాలలలోని పద్ధతులకంటే భిన్నంగా, జాతీయవిద్యను గురించి ఆయనెలా నొక్కిచెప్పిందీ తెలుస్తుంది. అదంతా ఆయన ఆలోచనలలో మొదటినుంచీ కనపడేదే; భారతదేశం తన తరుణోపాయాన్ని తనలో నుంచే కనుక్కోవాలిగాని బయటినుంచి కాదు. రెచ్చగొట్టేది అని చెప్పటానికి అనువైన ఒకే ఒక వాక్యం, ఆయన ఉపన్యాసాలలోని చివరి వాక్యం, 'మీ దేశం కోసం మీరు బ్రతకండి, మీ దేశం కోసం మీరు మరణించండి' అన్నదే. మహా అయితే అది ఒక అతిశయోక్తిగా మనం క్షమించవచ్చు."

*

"నేనిప్పుడు నిజంగా అరవిందునికి వ్యతిరేకంగా ఉన్న పత్రాలను పరిశీలిస్తాను. వీటన్నింటిలో అతిముఖ్యమైనది. 295 వ పత్రం. దీనినే మిఠాయిల (Sweet meats) ఉత్తరం అని పేరు పెట్టారు. అది 1907 డిశెంబరు 27 న, కాంగ్రెసు సమావేశాల రెండవ రోజున వ్రాయబడిందని చెప్పబడింది. అదీ విధంగా ఉంది – ప్రియమైన సోదరా, ఇదే సరైన సమయం. దయచేసి వారందరిని, మన సమావేశంలో కలిసేటట్లుగా ప్రయత్నం చేయి. అవసరమయితే, దేశమంతా మధురభక్ష్యాలను తయారుగా ఉంచాలి. నీ సమాధానం కోసం ఎదురు చూస్తుంటాను – నీ ప్రియమైన బరీంద్రకుమార్ ఘోష్ – confidential అని వ్రాసిన కవర్ కూడా దొరికింది. ఆ కవరు మీది వ్రాత కూడా బరీన్‌దే.

దాస్ ప్రకారం ఆ ఉత్తరమొక ఫోర్జరీ, కాకపోతే అది ఫోర్జరీ చేసినవాని ప్రత్యేక ప్రావీణ్యానికి ఉదాహరణ. ఇందులో

మిఠాయిలు అంటే బాంబులని అర్థం చేసుకున్నారు ప్రాశిక్యూషన్‌వారు. వాడటానికి ఈ మాట ఎంతమాత్రం అసహజమైనది కాదు. పత్రం CL లో కింగ్స్‌ఫర్డ్‌ను 'వరుడు' గా వర్ణింపబడ్డాడు. పత్రం 239 లో 'వివాహాఖర్చులు' క్రింద Riv 52 అనే మాట 'రివాల్వర్' కు సంక్షిప్తపదంగా వాడబడింది. ఇవన్నీ అలా అర్థం చేసుకోవటానికి కారణాలు.

కాంగ్రెసు సభలలో మొదటి రోజున విజయం సాధించటంలో, అమితోత్సాహంతో, బరీన్ ఈ ఉత్తరాన్ని అరవిందునికి పంపాడనీ, తోటలో తాము అవలంబించిన పద్ధతులనే దేశమంతా అనుసరించాలని బరీంద్రుని కోరిక అనీ ప్రాశీక్యూషన్ వాదన.

కాని నా మనస్సుకు, ఈ ఉత్తరం అరవిందునికి బరీన్ వ్రాసి ఉండడని అనిపిస్తుంది. నేనీ సందర్భంలో, ఇద్దరూ ఒకే ఊళ్లో ఉంటే ఉత్తరం వ్రాసుకుని ఉండరనే వాదనను, లేదా ఉత్తరం అందుకొన్నవారు దాని నింతకాలం దాచి ఉంచరనే వాదనను – రెంటినీ పట్టించుకోవటం లేదు. రెంటికీ వివరణలు ఈయవచ్చు. కాని నేనీ విషయాన్నా, ఉత్తరంలోని అంతర్ సాక్ష్యాన్నిబట్టే నిర్ణయిస్తున్నాను.

5 గురు సోదరులలో బరీంద్రుడు ఆఖరివాడు. అరవిందుడు మూడవవాడు. అసెసర్ల లెఖ్క ప్రకారం, అందువలన బరీంద్రుడు అరవిందుని ప్రియమైన సోదరా అని వ్రాసి ఉండడు. అలాగని పెద్దన్నయ్య ఒక్కడినే అలా సంబోధిస్తారు. ఆ ఉత్తరం అరవిందునికే వ్రాయబడి ఉంటే, ఆయనను 'ప్రియమైన సెజ్దా!' అని సంభోదించి ఉండేవాడు. ఈ విషయాన్ని గురించి నేను అసెసర్ల అభిప్రాయాన్నెంత మాత్రం ప్రశ్నించలేను.

అరవిందునికి వ్రాసేటప్పుడు బరీంద్రుడు తన పూర్తి చేవ్రాలు చేస్తాడని అనుకోను. ఇతర బంధువులతో జరిపే ఉత్తర పత్యుత్తరాలలో అరవిందుడు బరీంద్రుడిని 'బరి' అని సంబోధిస్తారు. ఇద్దరు సోదరులు స్నేహితులుగా మసలేవారు. ప్రాశిక్యూషన్ వారి కథనం ప్రకారం నెం. 23 కు రావటమంటే, అరవిం

దుని దగ్గరకే రావటం అన్న మాట. బరీంద్రుడు అరవిందునికి వ్రాయటమంటే, ఈ విధంగా సంతకం చేయడమనేది అసంభవం.

అతను ఇంకెవరికైన వ్రాస్తే, 'ప్రియమైన సోదరా' అని దేశీయంగా 'భాయ్' అని సంబోధిస్తాడు. ఆ సందర్భంలో, ఈ ఉత్తరం నిజంగా అరవిందునికే ఉద్ధేశించబడిందే అయితే, ఇద్దరు సోదరులూ సూరత్‌లోనే ఉన్నట్లైయితే బరీన్ అరవిందునికే నేరుగా ఎందుకు వ్రాయలేదు?

పైగా emergencies అనే మాటను imergencies అని వ్రాయటం ఏమీ వింత కాదు. పత్రం 667 లో బరీన్ philosophy అనే మాటను phylosophy గా వ్రాస్తాడు. మే 2 వ తేదీన నిజంగా ఈ పత్రం అరవిందుని ఇంటిలోనే దొరికిందని నిర్ధారించినా, అది ఎంత అనుమానాస్పదంగా ఉందంటే, దానిని అంగీకరించటానికి నేను సందేహిస్తున్నాను. మన అనుభవం ఏమి చెపుతుందంటే, గూఢచారులు నియమింపబడిన చోట, అనుమానితుల గృహాల్లో పత్రాలు చేరుతవి. అవి ఎలా వచ్చాయనేది అనుమానితులు ఎంత మాత్రం వివరించలేరు."

*

"అరవిందునికి అనుకూలమైన ఇంకో వాస్తవం, 'వందేమాతరం' పత్రికలోని వ్యాసాల్లో ఆయన హింసను నిరసించాడు. అలాంటిదే ఒక వ్యాసం 1907 మే 28 వ తేదీన ప్రచురితమైనది. ఇంకో వ్యాసం 1908 ఏప్రిల్ 10 వ తేదీ నాటిది. ఆ వ్యాసంలో జాతీయోద్యమాన్ని అంతర్గతంగా తీసుకుపోకూడదని, దానిని రహస్య సంస్థ వ్యవహారం చేయకూడదని అన్నారు. బహిరంగ అభిప్రాయ స్వేచ్ఛను అడ్డగిస్తే అదే జరుగుతుంది.

కుట్రతో అతనికిగల సంబంధం ఋజువయిందని నిర్ణయించే ముందు ఆయన ఒకటి వ్రాస్తూ, మరొకటి చేస్తున్నాడనేది నిరూపింపబడాలి.

బ్రిటిష్ ఇండియా మీద, రాజు తన సార్వభౌమాధికారాన్ని కోల్పోయేందుకు జరిగే కుట్రలో ఒక వ్యక్తి చేరవచ్చు, అందులో ఆనాటి పరిస్థితుల పట్ల అసంతృప్తిని ప్రచారం చేయవచ్చు.

అయినా అతనికి కుట్రలో ఆయుధాలు, మందుగుండు సామగ్రులను ప్రోదిచేసే శాఖను గురించి తెలియకపోవచ్చు. అరవిందుడు ఈ కేసులో ఇలాంటి పరిస్థితిలోనే ఉండవచ్చు.

అలాంటి పరిస్థితిలో, అతని ప్రబోధాలన్నీ ఆ కుట్రలో భాగమేనని స్పష్టంగా చూపబడాలి. ఈ కేసులో ఉద్యానవనం యొక్క పాత్రతో సంబంధం లేకుండా, కుట్రలో అరవిందునికి భాగముందని చెప్పటం చాలా కష్టం.

భారతదేశంలో ఉన్న పరిస్థితులలో, నేడు ఉన్న స్థితిగతులకు వ్యతిరేకమైన సిద్ధాంతాలను ప్రచురించటం, ప్రమాదకరం కావచ్చు. కొన్ని పరిస్థితులలో, రాజద్రోహనేరాన్ని అతని మీద మోపవచ్చు.

ఇప్పుడలాంటి నేరారోపణ అరవిందునికి వ్యతిరేకంగా చేయవచ్చా లేదా అనేది, నా ముందున్న ప్రశ్న కాదు. నా ముందున్న విషయమల్లా – అరవిందుని వ్రాతలు, ఉపన్యాసాలు, వాటంతంట వాటిగా పరిశీలిస్తే అవి కేవలం దేశపునర్నిర్మాణం సంగతి తప్ప వేరు విషయాలను గురించి చెప్పవు. అతనికి వ్యతిరేకంగా ఋజువైన విషయాలను, సాక్ష్యాధారాలతో పరిశీలించినా కూడా – అతనీ కుట్రలో సభ్యుడని నిరూపించే తీవ్రమైన నేరం ఋజువయిందని చెప్పటానికి సరిపోవనే, నా అభిప్రాయం.

ఈ కేసును నేను విశాలమైన ప్రాతిపదిక మీదనే పరిశీలించటానికి ప్రయత్నం చేశాను. అంతేకాని చిన్న చిన్న వివరాలను పెద్దగా పట్టించుకోలేదు. అలా చేసినట్లయితే ఈ తీర్పులో ఉన్న ముఖ్యమైన అంశం గందరగోళమయేది. ఈ కేసు ఇప్పటికే, అతిగా పెరిగింది.

నేను అరవిందుని విషయాన్ని ప్రస్తావిస్తున్నప్పుడు, మిడ్నపూర్ సంఘటనలనుగాని, బసంత జైల్లో ఉన్నప్పుడు అతని కుటుంబాన్ని ఆదుకొనేందుకు ప్రోగుచేయబడిన నిధికి, అరవిందునికిగల సంబంధాన్ని గురించిగాని ప్రస్తావించలేదు. ఎందుకంటే ఈ విషయాలు, ఈ కేసులోని అసలు విషయాన్ని ప్రభావితం చేయలేవు.

ఇక బిపిన్‌పాల్ జైలునుంచి విడుదలయిన సందర్భంలో, ఆయనను స్వాగతించేందుకు ఏర్పాటైన సభకు, అరవిందునికీ గల సంబంధ విషయం. అరవిందుని అభిప్రాయాలు, బిపిన్ అభిప్రాయాలతో ఏకీభవించకపోవచ్చు. కాని తాను ముద్దాయిగా ఉన్న కేసులో సాక్ష్య మీయటానికి నిరాకరించిన ఫలితంగా జైలుపాలైన వ్యక్తి విడుదలైనప్పుడు, ఆయనను స్వాగతించే సందర్భంలో తాను కలవటం అనే అంశం విమర్శకు గురి అయే అవకాశం లేదు.”

(శ్రీ బిజయకృష్ణన్ 1922 లో రచించిన *‘ఆలీపూర్ బాంబ్ ట్రయల్’* అన్న గ్రంథం నుంచి, ఈ విషయాలీయబడ్డాయి. సి.ఆర్ దాస్, బీచ్‌క్రాఫ్టుల వాక్యాలు “....” గుర్తులలో ఈయబడ్డాయి.)

అనువాదం: కాకుమాని తారానాథ్

నవంబరు 1922 – సి.ఆర్. దాస్‌కి వ్రాసిన లేఖలో ఒక భాగము

జాతి పరిభ్రమించే పనికిమాలిన వలయంలో నుంచి మానవుడు బయటపడాలనుకుంటే తనకు తానుగా నిర్మించుకున్న నూతన పునర్నిర్మాణంలో తాను నిలబడాలి. ప్రపంచం కోసం ఈ ఉన్నత విజయాన్ని సాధించవల్సినది భారతదేశమేనని నేను నమ్ముతాను.

మూలం: శ్రీఅరవిందులు
అనువాదం: కర్రా వెంకటేశ్వర్లు

శ్రీఅరవిందులపై బ్రిటిష్ పార్లమెంటులో చర్చ

(ఇది మనోజ్‌దాస్ గ్రంథం. *"20 వ శతాబ్ది ప్రథమ దశకంలో శ్రీఅరవిందులు"* లోని, మొదటి అధ్యాయము (శ్రీఅరవింద ఆశ్రమ ప్రచురణ). బ్రిటిష్ పార్లమెంటు చర్చ ఇది. ఇంత కూలంకషమైన చర్చ బ్రిటిష్ పార్లమెంటులో మరి యే ఇతర భారతీయుని గురించి జరిగి ఉండకపోవచ్చు.)

ప్రామాణికమైన ఉన్నతశ్రేణి వక్తృత్వాల శకం ముగిసింది. వలసరాజ్యాలు బలపడుతున్నాయి. పార్లమెంటులోని ప్రభుత్వ, ప్రతి పక్ష – ఉభయపక్షాల సభ్యులూ ఆచితూచి మాట్లాడేవారు. ఎంతైనా సమిష్టి ప్రయోజనం ప్రజలకి ప్రజాప్రతినిధులకీ సాకారమైనది కదా!

అయితే, ప్రపంచయుద్ధాలు పరిస్థితిని తారుమారు చేసినై. వ్యవహారాలు మళ్లీ ఉత్సాహభరితమైనవి. కాకపోతే నిద్రాణమైన కాలమాన పరిస్థితికి అనుగుణంగా చర్చలు (debates) బేరీజు వేయవల్సి ఉంటుంది. ఈ నేపథ్యంలో, 1910 సం॥ లో సమావేశ మైన క్రొత్త పార్లమెంటు మొదటి చర్చ విప్లవాత్మకమైనది. ఇంచు మించు ఈ చర్చ అంతా శ్రీఅరవిందుల గురించే కావటం విశేషం.

బ్రిటిష్ ప్రజాప్రతినిధుల సభలో (The House of Commons) శ్రీఅరవిందులు ప్రస్తావనకు రావటం ఇదే మొదటిసారి కాదు. (28-4-1910) నేరం రుజువు కాకముందే దేశాంతరవాసశిక్ష విధించటం నిరంకుశమే అయినా, శ్రీఅరవిందులను దేశాన్నుంచి బహిష్కరించవల్సినదేనని, జె.డి. రీస్, 1909 ఆగస్టు 5 న ఉద్ఘాటిం చాడు. కారణం? దేశయువతపై శ్రీఅరవిందులకు ఉన్న అమోఘ ప్రభావం! మరొకటి – ప్రాచ్యదేశవాసులకు (వలసరాజ్య ప్రజలు) అత్యవసర పరిస్థితిలో అవసరమైతే పాలకులు నిరంకుశంగా కూడా తమ అధికారాన్ని వినియోగించగలిగే శక్తివంతులు అన్న సందేశం (పాలితులకు) తెలియజెప్పటం.

నాటి బ్రిటిష్ పార్లమెంటేరియన్లలో శ్రీఅరవిందులను మెచ్చు కొనే అభిమానులు కూడా లేకపోలేరు. అక్టోబరు 5, 1909 న

లేబరుపార్టీ సంస్థాపకుడు కెయిర్ హార్డీ తరఫున సర్ హెన్రీకాటన్, అండర్ శక్రటరీని ఉద్దేశించి అడిగిన ప్రశ్న ఇందుకు ఉదాహరణ.

"ఆలీపూరు కుట్రకేసులో సాక్ష్యంగా అరవింద ఘోష్ యొక్క ఉపన్యాసాలు కోర్టుకు సమర్పింపబడినవి. న్యాయవిచారణ చేస్తున్న న్యాయమూర్తి ఈ ఉపన్యాసాలను పరిగణనకు తీసుకున్నారు. తన దేశ పునరుజ్జీవన ప్రబోధకమైన ప్రసంగాలుగా వీటిని పరిగణిస్తూ అరవింద ఘోష్ నిర్దోషి యని తీర్పు చెప్పారు. ఈ నేపథ్యంలో సదరు ఉపన్యాసాలను తన పత్రికలో ప్రచురించి నేరస్థుడుగా పరిగణింపబడిన ఖోల్హాట్కరుకు 15 నెలల కారాగార శిక్ష విధించిన గౌరవనీయ ప్రభుత్వము, వారి విడుదలకు ఇప్పుడు ఆదేశాలు ఇస్తుందా?" అని అడిగారు.

The Master of Elibank: తిరుగుబాటు రెచ్చగొట్టే అంశాన్ని ప్రచారం చేశాడనేది ఈతనిపై ఉన్న అభియోగం. రాష్ట్రంలోని సర్వోన్నత న్యాయస్థానం, క్రింది కోర్టునుంచి తమకు వచ్చిన అపీలుపై తీర్పు ఇస్తూ క్రింది కోర్టు తీర్పునే ధృవపరిచింది. శిక్ష మాత్రం తగ్గించింది. రాష్ట్రంలోని సర్వోన్నత న్యాయస్థానం ఇచ్చిన తీర్పు ఇది. దీనికి, అరవింద ఘోష్ రాజద్రోహ నేరంపై, ఆలీపూరు కుట్రకేసులో శషన్సు జడ్జి ఇచ్చిన తీర్పుతో సంబంధం లేదు. అది ఇక్కడ అప్రస్తుతం.

Mr. Mackarness: కొన్ని ఉపన్యాసాలు రాజద్రోహాన్ని రెచ్చగొట్టేవిగా ఉన్నాయని, తర్వాత అవి అలా లేవని అనటం నిజమేనా?

Mr. Rees: ఆ ఉపన్యాసాలు చేసిన పెద్దమనిషి బ్రిటిష ప్రభుత్వానికి, పాలనకి బద్ధశత్రువు కాడా? అని నేను గౌరవ సభ్యుని ప్రశ్నించవచ్చునా?

అయితే ఈ ప్రస్తావనలన్నీ 1910, ఏప్రిల్‌లో రామ్సే మేగ్డనాల్డు సృష్టించబోయే పెనుతుఫానుకు సూచికలు మాత్రమే! (రామ్సే మేగ్డనాల్డు తర్వాత కాబోయే లేబరుపార్టీ నాయకుడు, ఆ పార్టీ తొలి ప్రధాని కూడా.)

7 ఏప్రిల్, 1910

ఇండియా అండరు శక్రటరీ నుద్దేశించి మేగ్డనాల్డు అడిగిన ప్రశ్న:

డిశంబరు 25 నాటి '*కర్మయోగిని*' పత్రికలో ప్రచురితమైన అరవింద ఘోష్ వ్యాసం ఆధారంగా ఆయనను నిర్బంధంలోనికి తీసుకోవలెనని ఉత్తరవులు విడుదల కాబడినట్లు ఈనాటి The Times పత్రికలో వచ్చిన వార్త మీరు ధృవీకరిస్తున్నారా? అయితే ఆ వ్యాసం కాపీ నొకదానిని సభ్యులకు అందుబాటులో ఉంచగలరా?

అండరు శక్రటరీ (మోంటేగ్): The Times పత్రికలో వచ్చిన ప్రకటన శక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ దృష్టికి వచ్చినది. ఇందుకు సంబంధిత సాధికార సమాచారం లేదు. పూర్తి నివేదిక కొరకు ఇండియాకు టెలిగ్రాం ఇచ్చారు.

14 ఏప్రిల్ 1910

రామ్సే మేగ్డనాల్డు, అండరు శక్రటరీ నుద్దేశించి తిరిగి అదే ప్రశ్న అడుగుతూ వ్యాసరచయితను, ప్రచురణకర్తనూ కూడా నిర్బంధంలోనికి తీసుకునేటందుకు ఆదేశాలు ఇచ్చారా? అని అడిగారు. అదే నిజమైతే ఏ చట్టప్రకారం ఆ ఆదేశాలు ఇచ్చారని అడిగారు. ఆ పత్రికలో ప్రచురితమైన చట్టవిరుద్ధమైన వ్యాసము ప్రతి నొకటి సభ్యులకు అందచేయమని అడిగారు.

Mr.. Rees: నాకొక సంశయం. ఈ Seatless Syndicate వారి ప్రశ్నలు వింటుంటే వీరి కసలు రాజద్రోహులను శిక్షించే ఆసక్తి ఉన్నదా? అనుమానం కలుగుతోంది.

రామ్సే: ఒక గౌరవసభ్యుడు, సాటి గౌరవసభ్యుని ప్రశ్నను ఇలా తీవ్రమైనదిగా చిత్రీకరించటం తగునా?

Mr. Rees: మనసు నొప్పించేదిగా ఉంటే Seatless అన్న మాటను ఉపసంహారించుకుంటున్నాను. నా తాత్పర్యం వారికీ సభలో స్థానం లేదని.

అండరు శక్రటరీ: గౌరవ మిత్రుని ప్రశ్న మొదటి భాగానికి నా సమాధానం 'అవును' ఇంకెవరినైనా నిర్బంధించేందుకు ఉత్తర్వులు జారీ కాబడినవా అనేది తెలియదు. అరవింద ఘోష్‌ను శక్షను 124 ఎ ఇండియను పీనలు కోడ్ ఆధారంగా నిర్బంధం లోనికి తీసుకోవాలని ఉత్తర్వులు ఇచ్చారు. విషయసేకరణలో జాప్యం జరిగింది. ఓరిమి వహించమని మనవి. పూర్తి సమాచార సేకరణ జరుగుతోంది. ప్రశ్న చివరిభాగానికి సంబంధించి శక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ హామీ ఇవ్వలేదు.

Mr Ress: సజీవుడై ఉన్న అరవింద ఘోష్ యొక్క '*Last Will and Testament*' కాపీలు, బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమునకు, పాలనకు వ్యతిరేకమైన, రాజద్రోహ ప్రేరక వ్యాసాలు, ఉపన్యాసాల కాపీలు సభ్యులకు అందుబాటులో ఉంచటం ఎంతవరకు సమంజసం? దీనిని గురించి శక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ ఆలోచించాలి.

మాంటేగ్: గౌరవనీయ మిత్రుని అభ్యర్థనను శక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ మన్నించలేరు. అలాగని అరవింద ఘోష్ రచనలపై సభ్యుని అభిప్రాయాలతో ఏకీభవిస్తున్నట్లు భావించకూడదు. ఆ రచనల తాలుకు లక్ష్య లక్షణాలు ఇంకా కోర్టు విచారణలో ఉన్నవి కదా!

28 ఏప్రిల్ 1910

మేగ్డనాల్డు మళ్లీ ఏప్రిల్ 26 న శ్రీఅరవిందుల గురించి ప్రశ్న అడిగారు. అందుకు సమాధానంగా, మాంటేగ్, ఏప్రిల్ 14 న ఇచ్చిన సమాధానానికి మించి అదనంగా చెప్పే సమాచారం ఏమీ శక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ దగ్గర లేదు అన్నారు. తిరిగి అదే ప్రశ్నను ఏప్రిల్ 28 న రెట్టించారు.

మాంటేగ్: శక్షను 124 ఎ, ఇండియా పీనలు కోడ్ ప్రకారం అరవింద ఘోష్‌పై బెంగాలు ప్రభుత్వం చర్య తీసుకొంటున్నదని గౌరవసభ్యునికి ఇదివరకే తెలియచేశాను. ప్రచురణకర్తపై ఏమైనా చర్య తీసుకొనబడుచున్నదా అనే విషయం తెలియదు. చట్టరీత్యా తీసుకొనబడుచున్న చర్యల తాలూకు పూర్తి సమాచారం శక్రటరీ ఆఫ్ స్టేటుకు ఇంకా అందవలసి ఉన్నది. గౌరవమిత్రుని

సూచన మేరకు చర్య తీసుకోవటం అంటే కోర్టు నిర్ణయానికి ముందే చర్య తీసుకున్నట్లు ఔతుంది కదా! ఇది సమర్థనీయం కాదని వారికీ తెలుసు. ఇది ఇండియా న్యాయస్థానపరిధి లోనిది. మనమిప్పుడు ఏ చర్య తీసుకున్నా విచారణకు ముందే (pre-judge) తీర్పు చెప్పినట్లు ఔతుంది.

మేగ్గనాల్డు: ఒక ముఖ్య ప్రజా ప్రయోజనకరమైన అంశాన్ని మీ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. ఈ నెల 7 వ తేది The Times పత్రికలో అరవింద ఘోష్‌పై చర్య తీసుకొనేటందుకు వారంటు జారీ కాబడినట్లు వార్త వచ్చింది. ఆ వారంటు డిశంబరు 25 '*కర్మయోగిన్*' పత్రికలో ప్రచురితమైన వ్యాసమును పురస్కరించుకొని ఈయబడినది. నేను వెంటనే ఇండియా ఆఫీసుకు నోటీసు ఇచ్చాను, ఈ అంశముపై సమాచారము కోరుతూ. ఈ సమయానికి తమ దగ్గర సమాచారం లేదని అండరు శక్రటరీ చెప్పారు. తర్వాత మళ్లీ అడగమన్నారు. మూడుసార్లు అడిగాను. నాల్గవ పర్యాయము ఈ రోజు అడిగాను. వారిచ్చిన సమాధానం – శిక్షను 124 ఎ IPC ప్రకారం వారంటు జారీ చేయబడినది అని మాత్రమే. ఈ కేసు గురించి అదనంగా ఏమి చెప్పినా అది కేసు విచారణకు ముందే తీర్పు చెప్పడం ఔతుందంటున్నారు. వారి అభిప్రాయాన్ని మర్యాదగా తిరస్కరిస్తున్నాను. సభ్యులకు ఆ వ్యాసాల తాలూకు కాపీలను అందచేయలేరా అని అడుగుతున్నాను. వారంటు జారీ చేయడం గురించి నేనేమీ అనటం లేదు. ఇండియాలో అధికారులకు, అరవింద ఘోషపై తీసుకోవల్సిన చర్యల గురించి, నే నేమీ సూచనలు ఇవ్వటం లేదు. ఇండియాకు సంబంధించి ఇది చాలా సున్నితమైన వ్యవహారం. ఈ విషయంలో అధికారుల వ్యవహారశైలి నన్ను వ్యాకులపరుస్తోంది.

ఇండియా నుంచి గత మూడువారాలుగా అందుకుంటు ఉన్న పోస్టు, వార్తాపత్రికలు ద్వారా నా సమాచారం నాకు అందుతోంది. అరవింద ఘోష ఒక చోట ఉన్నట్లు తెలిసింది. ఈయన ప్రాపంచిక విషయాలకు దూరంగా ప్రశాంత ఆధ్యాత్మిక జీవనంలో ఉన్నట్లు సమాచారం.

వారి ప్రస్తుత పరిస్థితి తెలిసి కూడా వారికీ వారంట్లు ఏమిటి! The Times పత్రిక (5 లేక 6 ఏప్రిల్) సమాచారం ప్రకారం వారికి ఇంకా వారంటు అందచేయలేదని, ఏ చర్యా తీసు కొనలేదని భోగట్టా."

తర్వాత మెగ్డనాల్డు శిక్షను 124 ఎ IPC యొక్క పుట్టు పూర్వోత్తరాలు వివరించి విశ్లేషిస్తూ 'రాజద్రోహము' లేక 'శాసన ధిక్కారము' అనే పదాన్ని అధికారులు ఎంత అపరిమిత విశాల పరిధిలో అమలు చేస్తున్నారో తెలియచేసారు. ప్రసంగం మధ్యలో రెండు పర్యాయములు (కన్సర్వేటివ్ సభ్యుడు) రీస్‌తో ఘర్షణ పడ్డారు.

పిమ్మట శ్రీఅరవిందుల జీవిత విశేషాలను తనకు తెలిసిన మేరకు రేఖామాత్రంగా స్పృశించారు.

"అరవింద ఘోష దాదాపు ఆంగ్లేయుడనే చెప్పాలి. పశి ప్రాయంలోనే ఈ దేశానికి తీసుకు రాబడినారు. మేంచస్టరు, లండను సెయింటు పాల్ స్కూలు, కేంబ్రిడ్జిలలో విద్యాభ్యాసం కావించి ICS లో ఉత్తీర్ణులై గుర్రపుస్వారీ అర్హత పొందక సర్వీ సుకి అనర్హులైనారు. తర్వాత ఇండియా వెళ్లి బరోడా సంస్థానాధీ సుని ఆస్థానంలోని విఖ్యాత విద్యాలయంలో ఉద్యోగిగా నియమి తులైనారు."

శ్రీఅరవిందుల భావపరిణామ ప్రగతిని విశ్లేషిస్తూ మేగ్డ నాల్డు ఇంకా ఇలా అన్నారు.

"ఇండియాకు తిరిగి వెళ్లాక ఇండియా ప్రభుత్వ కార్యకలా పాలపై పరిశీలనాత్మక విమర్శలు చేయటంవల్ల ఈయన రాజ ద్రోహిగా పరిగణింపబడినారు. ఓ కన్ను వేసి ఉంచదగిన వ్యక్తిగా ప్రభుత్వం గుర్తించింది. రాజద్రోహ నేరస్థుల జాపితాలో ఈయన్ని కూడా అధికారులు చేర్చారు. నే నేమీ మీకు రహస్య సమా చారం అందించటం లేదు. ఈయనపై ఇంతకు ముందు ఆరోపిం పబడి విచారణ కాబడిన నేరం రుజువై ఉంటే అది వారి జీవి తానికే ముప్పు తెచ్చేంతటిది! అంతటి నేరం నుంచీ విచారణ అనంతరం విడుదలైనారు. అసలు విచారణ అనేది లేకుండానే

దేశాంతరవాస శిక్ష విధింపబడవల్సిన వ్యక్తుల జాపితాలో చేర్చ వలసినవారా అన్న అంశం కూడా న్యాయమూర్తి దృష్టికి వచ్చింది. ఆ రకంగా కూడా నిర్దోషిగానే ప్రకటింపబడిన వ్యక్తి ఈయన.

ఇండియాలో అందరికీ తెలిసిన సమాచారం ఆధారంగానే నేను మాట్లాడుతున్నాను. ఇందుకు సంబంధించిన చర్చలు ఏ నాడూ బహిరంగంగా ప్రకటింపబడలేదు. ప్రకటితమై ఉంటే సంతోషించేవాడిని. అరవింద ఘోషతో పాటు దేశాంతరవాస శిక్షార్హులుగా భావించే మిగిలిన తొమ్మండుగురు తాలుకు రిపోర్టులు, వాటి పర్యవసానము గౌరవ మిత్రుడు ప్రకటిస్తే అందరికంటే సభలో ఆనందించేవాడిని నేనే. అనుమానాస్పదుల జాపితాలో ఈయన పేరు ఇంకా అలానే ఉంచారు. వారిపైన వక్రీకరించి మోపిన నేరం అలానే ఉంది. అరవింద ఘోష్ రాజకీయాల నుంచి నిష్క్రమించారు. లౌకిక వ్యవహారాలకు అతీతంగా ఉండ దలచుకున్నట్లు నాకు స్వయంగా వారు చెప్పారు. వారి స్నేహితులు దీనిని ధృవీకరించారు. ఇదంతా ఒక ప్రగాఢ రహస్య కుట్రగా బెంగాలు ప్రభుత్వం భావిస్తోంది. నమ్మలేక వారిపై అరెస్టు వారంటు విడుదల చేసింది.

ఇంతకీ అంత గందరగోళం సృష్టించిన ఆ వ్యాసం ఏమిటి? గౌరవ మిత్రుడు దాని కాపీ నొకదానిని అందచేయ లేకపోయారు. నేనే ఒకటి సంపాదించాను. ఈ మధ్యకాలం వరకు అరవింద ఘోష సంపాదకత్వం వహించి, నడిపిన వారపత్రిక *'కర్మ యోగిన్'* అందులో ప్రచురింపబడిన పూర్తి వ్యాసం నా దగ్గర ఉంది. అందులో కొన్ని ప్రధాన భాగాలు మీకు చదివి వినిపిస్తాను. అరవింద ఘోష ఆలోచనా సరళి మీకు బోధపడటమే కాకుండా, అది అభిశంసించే రీతిలో ఉన్నదా అనే విషయం కూడా మీకు తెలుస్తుంది. మొత్తం వ్యాసంలో కల్లా కీలకమైన వాక్యం మీకు వినిపిస్తున్నాను.

'జాతీయవాదులు ఏమాత్రం వెనుకడుగు వేసినా, జాతీయతావాదం అంతరించటం, ఆ స్థానం కుటిల ఉగ్రవాదశక్తులతో

నిండిపోవటం సంభవించవచ్చు. దేశస్వాతంత్ర్యాన్ని, అభివృద్ధిని కోరుకునే వారెవ్వరూ ఈ పరిణామాన్ని సహించరు.'

చదివే తీరులో ఆ వ్యాసాన్ని ఎవరు చదివినా భావం స్పష్టంగానే ఉంటుంది. ఇండియాలో హింస ప్రేరేపింపబడకుండా ఉండటానికి ఒకే ఒక హామీ (guarantee) అరవింద ఘోష జాతీయోద్యమానికి నాయకత్వం వహించి నడిపించిన ఆయన వ్యక్తిత్వాన్ని, రచనలను, చర్యలను జాగ్రత్తగా పరిశీలన చేసేవారి కెవరికైనా ఇది అవగతమే. జాతీయ భావాలను స్వేచ్ఛగా వ్యక్తం చేసేవారిని అణగద్రొక్కి పర్యవసానంగా సంభవించిన దురదృష్ట కర పరిణామాలకు – చావులకు, హత్యలకు, ఉరిశిక్షలకు – బాధ్యులైన ప్రభుత్వాధికారులను ఆయన గట్టిగా గర్హించారు.

జె. కింగ్: సరదాగా అడుగుతున్నాను. ఈ వ్యాసం బెంగాలీలోనే ప్రచురితమైనదా? అరవింద ఘోష్ బెంగాలీ కాదా?

రామ్సె మెగ్డనాల్డు: అపురూపమైన ఇంగ్లీషులో ఉంది ఈ వ్యాసం అంతా. బెంగాలీ నేనెంత బాగా వ్రాయగలనో ఆయనా అంతే!

ప్రధాన విషయాన్ని తెలియచేసే వ్యాసంలో రెండో భాగం ఇదిగో (చిత్తగించండి):

"చట్టాన్ని ధిక్కరించేవారికి చట్టమంటే భయం. మన ఆదర్శాలు ఉన్నతమైనవి, గౌరవప్రదమైనవి, నిష్కళంకమైనవి. మన పద్ధతులు సంకల్పబలంతో దృఢమైనవి; శ్రమతో కూడు కున్నవే అయినా శాంతియుతమైనవి. చట్టాన్ని అతిక్రమించం కాబట్టి మనకా భయం లేదు!"

తర్వాత బ్రిటిష్ అధికార పత్రాలలో (Blue Books) అర వింద ఘోష్ గురించి రికార్డు కాబడిన కొన్ని వ్యాఖ్యలను ప్రస్తా విస్తూ వాటి అనౌచిత్యాన్ని తెలియచేశారు. అరవింద ఘోష్ అన్న మాటలు ఇండియాలో సాధారణంగా అందరు అనుకుంటూన్నవే, అందరికీ తెలిసినవే అని అంటూ శ్రీఅరవిందుల వ్యాసంలోని మరికొన్ని అంశాలను వారి మాటలలోనే ప్రస్తావించారు:

"అవినీతి పోలీసు, నిర్లక్ష్య అధికార యంత్రాంగం, పక్ష పాత న్యాయవవస్థ – వీటి నిరంకుశ ఆదేశాలతో, తప్పుడు సాక్ష్యా

లతో, అసత్య ప్రమాణాలతో గౌరవప్రదమైన మన రాజకీయ పద్ధతులను అణచివేసే ప్రయత్నాలు కొనసాగింపబడుతున్నవి. ప్రజలు వేధింపబడుతున్నారు. అయినా స్వాతంత్ర్య సముపార్జనోద్యమ పురోగమనంలో ఎంత మూల్యాన్నైనా చెల్లించటానికి వెనుకాడబోము. అమర్యాదకరంగా, నిశ్చైతన్యులమై, అల్పమైన కుహనా పద్ధతులకు లోబడి కృంగిపోము. మన సమావేశాలు, వ్యవస్థలు, ప్రచార పద్ధతులు తప్పనిసరిగా ముందుకు సాగుతాయి. నిరంకుశ నిషేధాజ్ఞలకవి తలవంచవు. దేశమాత విధినిర్వహణోద్యమం పురోగమిస్తుంది. చట్టబద్ధ బహిరంగ రాజకీయ కార్యక్రమాలను అణగద్రొక్కే ప్రభుత్వ అవివేక వైఖరితో మనకు నిమిత్తం ఉండదు. నిరాశ నిస్పృహాలతో ఉన్న ఈ దేశాన్ని, ఇంటా బయటా పొంచి ఉన్న వీరావేశ భయంకర దుష్టశక్తుల హస్తాలలోకి నెట్టివేస్తూ ఉన్న వారి ఉన్మాదానికి మన మెట్లా బాధ్యుల మౌతాము!"

నాటి ఇండియా పరిస్థితిని వివరిస్తూ మేగ్డనాల్డు తన ప్రసంగాన్ని ఇంకా ఇలా కొనసాగించారు:

"గతసంవత్సరంగా ఇండియాలో తలవంపు తెచ్చే తీవ్రవాద వామపక్ష విధానాలు కొనసాగుతున్నాయి. ఈ దుష్టశక్తులతో సంబంధం ఉన్న వ్యక్తి ఒకాయన పారిసులో తిష్ఠవేసుకొని ఉన్నాడు. (The reference is most probably to Mr Shyamji's Krishna Varma) ఈయన పని ఈ దేశంలోను, ఇండియాలోను ఉన్న యువతను రెచ్చగొట్టడం. ఈ దుష్టసంఘ దుర్వ్యాపారాలను, విధానాలను నిందిస్తూ నిస్వార్థంగా చిత్తశుద్ధితో చేసే సద్విమర్శ లేకపోలేదు. కాని ఇలాంటి దుష్టశక్తులను ప్రతిఘటించి, ప్రభావితం చేయగలిగే ఒకే ఒక శక్తి అరవింద ఘోష్. ఏమిటీయన కార్యాచరణ సరళి? ఇండియాలో (బ్రిటిష్.) ప్రభుత్వాధికారులను వారి చర్యల గురించి నిర్భయంగా, నిష్కర్షగా ప్రకటించటం. ఈ విషయాలన్నీ ప్రస్తావించటం నాకు ఇష్టం లేదు. ముందే చెప్పాను ఈ సంగతి. ఇండియా నేడు విపత్కర పరిస్థితిలో ఉన్నది. విషయాన్ని సక్రమంగా అర్థం చేసుకోగలిగే నిర్ణాయకులు నిరాశవహంగా ఉన్నారు. ఒక్క మాట నిర్మొహమాటంగా చెప్పాలి.

ఇండియా ఆఫీసు తమ అధికారుల పరిపాలనా వ్యవహారాలలో ఒకింత ఔదార్యం, సమదృష్టి కలిగి వ్యవహరించమని, అరవింద ఘోష్‌లాంటి వ్యక్తులతో మరింత సన్నిహితంగా ఉండమని హెచ్చరించాలి. కాకుంటే భవిష్యత్తు మరింత దుర్భరంగా పరిణ మిస్తుంది.

Keir Hardie: అరవింద ఘోష గురించి గౌరవ మిత్రుడు సమ గ్రంగానే ప్రస్తావించారు. మరిక చెప్పవలసిన విషయం లేదు. కాని ఒక్క విషయం మాత్రం సభ దృష్టికి మరొకసారి తీసుకు రావలసి ఉన్నది. ఘోష, న్యాయస్థానంలో సమగ్ర విచారణకు లోబడిన వ్యక్తి. న్యాయమూర్తి సి.బి. బీచ్‌క్రాఫ్ట్ వెలువరించిన సుదీర్ఘ తీర్పుతో గత సంవత్సరం మే 6 న విచారణ ముగిసింది. ఇండియా వ్యవహారాలు, సంబంధింత చట్టాలు, పరిపాలన – గురించిన సమాచారం ఇండియా ప్రజలకు చాలా తక్కువ తెలు స్తోంది. వారి గురించిన అనుకూల సమాచారానికి ప్రచారం తక్కువ కాగా, అననుకూల సమాచారానికి మాత్రం చాటింపు బాగా ఉంటోంది. ఇండియాలో అమలులో ఉన్న ఏ న్యాయనిబం ధనల ప్రకారం చూసినా అరవింద ఘోష్ నిర్దోషి అని తన తీర్పులో బీచ్ క్రాఫ్ట్ (న్యాయమూర్తి) స్పష్టం చేశారు. విశాల విస్తృత పరిధిలో అమలుపరుస్తున్న ఇండియా చట్టాల నేపథ్యంలో ఈ తీర్పు గమనార్హం. తన ప్రజలను అసాధారణంగా ప్రభావితం చేసిన వ్యక్తిగా అభివర్ణించాడు న్యాయమూర్తి. బీచ్ క్రాఫ్ట్ తన తీర్పులో పేర్కొన్న ఇంకా కొన్ని మాటలు:

"అరవింద ఘోష్ ఆదర్శం దేశస్వాతంత్ర్యం. దీనిని సాధిం చేందుకు ఆయన యెన్నుకున్న విధానం – శాంతియుత నిరాక రణ, ప్రజలను చైతన్యవంతులు కావించటం. ఈ రకమైన ఆదర్శం, హింసాత్మకం కానంతవరకు, తప్పు కాదు. ప్రభుత్వ తరఫు న్యాయవాది అంగీకరించినదే ఇది.

దేశానికి స్వేచ్ఛ కోరే అరవింద ఘోష ఆదర్శం, దానిని సాధించేందుకు ఆయన చేపట్టిన విధానాలు, కార్యక్రమాలు, హింసాత్మకము, నియమోల్లంఘనము కానంతవరకు ఆక్షేపణీయాలు

కావని ప్రభుత్వ న్యాయవాది అంగీకరించక తప్పలేదు. అది రాజద్రోహచర్య కూడా కానేరదు. హింసను ప్రేరేపించే ఏ ఒక్క వ్యాసమూ నా దృష్టికి రానే లేదు.

కనుకనే అరవింద ఘోష్ నిర్దోషిగా విడుదల పొందాడు. గౌరవ మిత్రుడు మేగ్డనాల్డు, వ్యాసాలలోని పలు అంశాలు ప్రస్తావించారు. వాటినే ఆధారం చేసుకొని ప్రభుత్వం మళ్లీ తాజాగా ఉత్తర్వులు జారీ చేస్తోంది. ఈ సందర్భంగా వారి వ్యాసంలో ఒక భాగాన్ని మీకు చదివి వినిపిస్తాను. అరవింద ఘోషపై ఉన్న అరెస్టు వారంటుకు ఇదే ఆధారం. జాతీయ పార్టీ ఆదర్శాలు, ప్రభుత్వ వ్యతిరేక ఉద్యమం, కార్యక్రమాలు వివరిస్తూ అరవింద ఘోష్ వ్యాసం ఈ క్రింది విధంగా సాగుతుంది:

"మా లక్ష్యసిద్ధి కోసం జాతీయస్థాయిలో ఉద్యమం పటిష్ఠంగా వ్యవస్థీకరింపబడాలి. ఈ భారం మాపై ఉన్నది. ఈ బృహత్కార్యక్రమాన్ని సాధించగలిగే నైతిక భావవేశ శక్తి, విశ్వాసం, త్యాగశీలత మాలో ఉన్నాయి. ముందు, జాతీయ పార్టీ అత్యావశ్యకంగా వ్యవస్థీకరింపబడాలి. దేశం నలుమూలలా ఉన్న అన్ని ప్రముఖ కేంద్రాలలో కార్యకర్తలు క్రియాశీలంగా వ్యవహరిస్తూ, నాయకులకు తమ సహకార సద్భావాలు అందించమని కోరుతున్నాను. జాతీయస్థాయిలో క్రియాశీల కార్యక్రమాలు చేపట్టేందుకు నాయకులు త్వరలో సమావేశ మౌతారు. వారికి మీరు తోడ్పడాలి. జాతీయ సలహామండలి ఏర్పాటు కావాలి; వచ్చే మార్చి, ఏప్రిల్ నెలల్లో సమావేశమవాలి. జాతీయ సమావేశాలు దేశంలో పలుచోట్ల ఏర్పాటు కాబడాలి. అప్పుడే మన కార్యక్రమ రూపురేఖలు ప్రస్ఫుటమౌతవి. ఆ విధంగానే మనం జాతీయస్థాయిలో రాజకీయంగా నిలదొక్కుకుంటాం."

శ్రీఅరవిందుల వ్యాసభాగాన్ని ఉటంకించిన పిమ్మట కైర్‌హార్డై తన ప్రసంగాన్ని ఈ విధంగా కొనసాగించారు:

"ఈ ఉద్యమం హింసాత్మకమైనది కాదు. ఉన్నత నైతిక దేశభక్తి ఆదర్శాలతో ఉన్మీలితమైనది. దేశయువత నాకర్షించి వారు వక్రమార్గాలు అనుసరించకుండా ఉండటానికి నిర్దేశింప

బడినది కూడా. కొంతమంది యువకులు ఇప్పటికే వక్రమార్గా లకు పేరేపితులై ఉన్నారు. ఇది దురదృష్టకరం. అలాటి అక్రమ యువజనోద్యమాలను అణచివేసే నెపంతో అరవింద ఘోష్‌పై అభియోగం మోపి అదుపులోనికి తీసుకోవాలని ప్రభుత్వం ఉద్దే శిస్తోంది; బెదిరిస్తోంది; వారి కార్యకలాపాలను ఉక్కుపాదాలతో అణచివేస్తామని అంటోంది.

(ఇంతలో సభ కొంతసేపు వాయిదా పడింది.)

ఇండియా అండరు శక్రటరీవారి నుంచి నేను ఒకటి ఆశి స్తున్నాను. అరవింద ఘోష్ నిర్దేశికత్వంలో వ్యవహరించే జాతీయ సంస్థ, జాతీయ సమాలోచన సభ – వాటి కార్యకలాపాలు – వీటికి అవరోధం కల్గించే చర్యలు ఏమీ తీసుకొనబడవని మాకు నమ్మకం కలిగించే ప్రకటన సభాముఖంగా వారి నుంచి వినా లని నిరీక్షిస్తున్నాను.

(తర్వాత కైర్ హార్డే పోలీసు దురాగతాలకు ఒక దృష్టాంతం వర్ణిస్తూ – వారి మాటలలో):

ఈ మధ్యనే జరిగిన సంఘటన. అరవింద ఘోష్‌తో సూటిగా సంబంధమున్నదే. ఎ.బి. కల్హాత్కరు ఒక పత్రికా సంపాదకుడు. మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయంలో చదువుకున్న విద్యాధికుడు. అర వింద ఘోష్‌యొక్క వ్యాసాలను, ఉపన్యాసాలను కొన్నిటిని తన పత్రికలో ప్రచురించాడు. అందుకు ఈయన ప్రభుత్వ తిరుగు బాటు ప్రబోధాల ప్రచారకుడుగా నిందితుడై నేరస్థుడయాడు. పదిహేను నెలల కారాగార శిక్ష విధింపబడినాడు. ఇక్కడ ఆసక్తి కరమైన విషయమేమంటే ప్రచురించబడిన వ్యాసకర్త/ఉపన్యాస కుడు అరవింద ఘోష ఇదివరేకే కోర్టు విచారణకి లోబడి నిర్దో షిగా బయయపడ్డాడు. కాని అవే వ్యాసాలు ప్రచురించినందుకు మాత్రం కొల్హాత్కరు శిక్షార్హుడు అయినాడు. నాగపూర్ జైలులో 5½ నెలలు ఏకాంత కారాగార శిక్ష అనుభవించాడు. నాకు తెలిసి, ఇండియను పీనలు కోడ్ ప్రకారం ఏకాంత కారాగారవాసం (in solitary cell) ఏడు రోజులకు మించకూడదు. కాని ఈయన పాపం 5½ నెలలు అనుభవించాడు. 32 పౌన్లు బరువు తగ్గిపో

యాడు. ఈ కారాగారవాసంలో ఇది చాలక సంకెళ్లతో బంధిం చారు. సంకెళ్ల బరువుతో అడుగు తీసి అడుగు వేయలేక పోయే వాడు. రాజకీయ ఖైదీలనిలా ఎందుకు హింసిస్తున్నారు? ఈ దేశ రాజకీయ ఖైదీలు మెరుగైన సదుపాయలు అనుభవిస్తున్నారే! ఇంకా మరిన్ని ప్రత్యేక సదుపాయాలు అందచేయబోతున్నామని హోం శక్రటరీగారు ప్రకటించినపుడు ఆనందించాం. మరి ఇండి యన్ ఖైదీలకు కూడా సమాన సదుపాయాలు యెందుకు అందిం చరని మేము అడుగవచ్చును కదా?

తదుపరి కైర్ హోర్డే, మిడ్నపూర్ కేసు వివరాలు వర్ణిస్తూ అందుకు సంబంధించిన బాంబు నేరంలో చిక్కుకొన్న ముగ్గురు యువకులను పోలీసులు అదుపులోనికి తీసుకొని అన్యాయంగా హింసించారని, అందుకు పోలీసులపై కేసు నమోదు చేశారని, ఆ ముగ్గురు యువకులు తర్వాత విడుదల కాబడినారని చెప్పారు. ఫరీద్‌పూరు, మైమాన్సింగు, బారిసాల్ పట్నాలలో కాంగ్రెస్ సమా వేశాల నెందుకు నిషేధించారని అడిగారు.

స్టేట్ అండర్ శక్రటరీ (మోంటేగ్): మొదటిసారిగా ఇండియా వ్యవహారాలు ఈ పార్లమెంటులో చర్చకు రావటం ఒక మహాదవ కాశంగా భావిస్తున్నాను. ఈ పార్లమెంటుకు ముఖ్యాతిముఖ్యమైన బాధ్యతలలో ఇది ఒకటి. కాకపోతే ఇండియా గవర్నమెంటును దుయ్యబట్టేవారు, సమర్థించేవారు – ఉభయులూ ఈ సభకు ఒకే వైపున ఉన్నారు. అటువైపువారు (Conservative Party) కుతూహా లంగా చూస్తూ ఉండిపోయారు. చక్రవర్తి (బ్రిటిష్) పాలనా బాధ్య తల పట్ల నిర్లిప్తులుగా అగుపిస్తున్నారు.

ఇప్పుడు జరుగుతున్న చర్చ పట్ల నాకెలాటి ఆక్షేపణా లేదు. దీనిని గౌరవ మిత్రులు విశ్వసిస్తారనుకుంటాను. ఇండి యన్ గవర్నమెంటుకి ఈ దేశప్రజకి మధ్య సమన్వయ కర్తగా వ్యవహరించే ఒక ఒకే వ్యవస్థ ఈ చట్ట సభ (The House of Commons) ఆ దేశ పరిపాలనా బాధ్యత ఈ చట్ట సభపై ఉన్నది. ఇండియా పాలనాధికార చర్యలను విమర్శించటం, ప్రశ్నించటం, సమర్థించటం అవశ్యం హార్షణీయం. సభకు ఆవలివైపు (The

Labour Party) గౌరవ సభ్యులు ఇద్దరు ప్రస్తావించిన అంశాలపట్ల చాలావరకూ నాకు ఎలాంటి అభ్యంతరము లేదు. మన్నిస్తే ఓ మాట అంటాను. వారు ప్రస్తావించిన వాస్తవాంశాల కంటే కూడా వారి సుదీర్ఘ వక్తృత్వనైపుణ్యం నన్ను ఆకట్టుకుంది. అరవింద ఘోషపై రాజద్రోహ నేరారోపణను ఆధారం చేసుకొని ఇండియాలో రాజద్రోహ నేరాల గురించిన ప్రస్తావన కావించిన సమయ సందర్భాలపై నాకు అభ్యంతరం ఉంది. ఈ సందర్భంగా ఉదయం ప్రస్తావనకు వచ్చిన అంశం ఒకటి మీకు తెలియపరుస్తాను. Louth నుంచి ఎన్నికైన గౌరవ సభ్యుడు నోబుల్ లార్డుకు సంబంధించిన ద్విభార్యాత్వ అంశం అది. సభలో దాని ప్రస్తావనకు అవకాశం లభించినపుడు గౌరవ సభ్యుడు ఏమన్నాడో వినండి:

అధ్యక్షా (Mr Speaker)! ఈ అంశం కోర్టు విచారణలో ఉన్నదని ఇక్కడ ప్రస్తావించటానికి మీరు అభ్యంతంర తెలిపారు. కాబట్టి నేనీ విషయం ఇపుడు ప్రస్తావించ తలచుకోలేదు.

గౌరవ సభ్యుని సముచిత నిర్ణయాన్ని స్పీకరు అభినంధించారు, కోర్టు విచారణలో ఉన్న అంశం సభలో ప్రస్తావించడం పద్ధతి కాదని.

రామ్సే మేగ్డనాల్డు: ఈ విషయం నేను స్పీకరుతో సంప్రదించాను.

మాంటేగ్: అరవింద ఘోష్ గురించి వినిపించిన గౌరవ సభ్యుని వాదం చాలవరకు ఇండియా చట్ట ప్రకారం ఏదో రకంగా ఇండియా న్యాయపాలనా వ్యవస్థకి భంగం కలిగించేదిగానే ఉంది. నా ఈ మాటలను గౌరవ సభ్యుడు మన్నిస్తాడనుకుంటాను. ఈ కేసుకు సంబంధిత వాస్తవాలను మీ ముందుంచుతాను. '*కర్మ యోగిన్*' పత్రికలో డిశంబరు 25 న ఒక వ్యాసం ప్రచురితమైనది. ఆ వ్యాసం బెంగాలు ప్రభుత్వ దృష్టికే కాకుండా, ప్రభుత్వ న్యాయనిపుణులు, ప్రభుత్వ న్యాయవాది (ఇండియనే) ఏడ్వకేటు జనరలు – వీరి దృష్టిని కూడా ఆకర్షించింది. శక్షను 124 ఎ IPC ప్రకారం చర్య తీసుకోదగిన అంశాలు ఆ వ్యాసంలో ఉన్నట్లు న్యాయనిపుణు లందరూ అభిప్రాయపడ్డారు.

(సంబంధిత శక్షను 124 ఎ IPC చదివి వినిపించారు.)

బెంగాలు ప్రభుత్వ న్యాయాధికారులు ఆ వ్యాసధోరణి చట్ట పరిధిలోనికి వస్తుందని నిర్ణయించి రచయిత అరవింద ఘోషగా స్థిరపర్చుకొని వారిపై చర్య తీసుకోవటానికి ప్రభుత్వ అనుమతితో నిర్ణయం తీసుకున్నారు. శిక్షను 196 క్రిమినలు ప్రోసీజరు కోడ్ ప్రకారం స్థానిక ప్రభుత్వ అనుమతి లేనిదే IPC, 124 ఎ శిక్షను అమలు చేయకూడదు.

రామ్సే మేగ్డనాల్డు: వ్యాసం సంతకము తోనే ఉన్నదే?

మాంటేగ్: సాంకేతికంగా నాయ్యపరమైన కారణాల వలన వ్యాస కర్త అరవింద ఘోష అని నిర్ణయించడంలో జాప్యం జరిగింది. అందుకే ఈ నెలాఖరు వరకు వారికి వారంటు అందచేయలేదు. తీరా ఇపుడు అందచేయాలనుకుంటే వారి జాడ పోలీసువారికి తెలియటం లేదు. ఘోష జాడ తెలుసుకోవటంలో పోలీసువారి కంటే గౌరవ సభ్యుడే ముందంజలో ఉన్నట్లున్నారు.

రామ్సే: నా వద్ద ఉన్న సమాచారం అంతా గౌరవ సభ్యునికి ముందుగానే అందచేసినట్లు వారికి గుర్తు చేస్తున్నాను.

మోంటేగ్: అవును. ఇదే సమాచారం ఇండియా ప్రభుత్వానికీ, అందినట్లు తలుస్తాను. అయినా పోలీసువారు, తమకు కావల్సిన వ్యక్తిని వెంటనే అదుపులోనికి తీసుకోగల్గటం ఎల్లప్పుడూ సాధ్యం కాకపోవచ్చు. ఏ క్షణంలోనైనా అరవింద ఘోష అరెస్టు కాబడ తారు. ఘోష అరెస్టు తప్పించుకుంటున్నారని తాజా సమాచారం. బెంగాలు ప్రభుత్వము, న్యాయాధికారులు – వీరి అనుమతితో బెంగాలు చీఫ్ మేజిస్ట్రేటు బ్రిటిమ చక్రవర్తి తరపున ఘోష అరెస్టుకు వారంటు జారీచేసి ఉన్నారు. వారంటు అమలు కాబడి, వారు అరెస్టు అయిన పిమ్మటే ప్రచురితమైన వ్యాసం రాజద్రోహ ప్రేరకమా, కాదా అనే వివాదం ఇండియా న్యాయస్థానంలో పరిష్కరింపబడుతుంది. ఈ విషయం నిర్ణయించవల్సినది ఈ సభ కాదు; అభిప్రాయాలు వ్యక్తం చేయవల్సినవారు ఈ సభ్యులు కారు. గౌరవ సభ్యుడు మేగ్డనాల్డు చెప్పినది తప్పు అని విచారణ అనంతరం తీర్మానింపబడితే (కలకత్తా బీచ్ క్రాఫ్ట్ చేత) ఘోష శిక్షార్హుడు ఔతాడు. పై కోర్టుకు అపీలు చేసుకోగలిగే హక్కు

ఉంటుంది. అలా కాక ఘోష విడుదల కాబడితే గౌరవ సభ్యు నికి, బెంగాలు ప్రభుత్వంతో పాటు, ఇంపీరియల్ గవర్న మెంటును, శక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్‌ను, ఇంకా కోరుకుంటే ఇందుకు సంబంధిం చిన అధికారులు అందరినీ, సవాలు చేయగలుగుతాడు. న్యాయ స్థానం మాత్రమే ఈ వ్యాసం గురించి విచారణ చేయవలసి ఉండగా ఇక్కడ ఈ సభలో అభిప్రాయాలు వ్యక్తీకరించటం అను చితం. అందుకు సంబంధించిన సమాచారం సభలో ప్రకటించటం మరీ అనుచితం. ఈ సభతో పాటు, మన కార్యనిర్వహణ వర్గము (Executive) వారికీ కూడ ఇండియా న్యాయ నిర్ణాయకుల (Judiciary) వ్యవహారాలలో జోక్యం కలుగుచేసుకునే హక్కు లేదని సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను.

ఘోష సంగతి ఇండియా న్యాయాధిపతులకే వదిలి పెడ దాము. వారి కార్యకలాపాలలో మనం తల దూర్చరాదు. ఈ రక మైన అంశములు చర్చించటంలో కొంత ఇబ్బంది ఉన్నది. కోర్టు విచారణ నెదుర్కొంటూ ఉన్న వ్యక్తిని నిర్దోషిగా గౌరవ సభ్యుడు మేగ్డనాల్డు, కైరు హార్డ్డీ ప్రకటించారు. వారి ననుసరించడం నాకు ఇష్టం లేదు. అలాగని ఆ పెద్దమనిషిని నేరస్థుడుగా పరిగణించటం నాకు అసమ్మతం. గౌరవ మిత్రులు చెప్పినట్లు ఆయన ఇండి యాలో గొప్ప పలుకుబడిగల వ్యక్తి. ప్రముఖ విద్యావేత్త. శక్తి వంతమైన రచయిత. వారి రచనా పాటవాన్ని గౌరవ సభ్యుడు రుచి చూపించాడు. వ్యాస భాగాలు చదివి వినిపించాడు. అవి ఎంతవరకు సత్య ప్రమాణములు అనే సందిగ్ధ స్థితిని సభకు కలి గించి నన్ను అయోమయస్థితిలో పడవేశారు. సభను ఇట్టి పరిస్థితి లోనే ఉంచాలా? లేక ఘోషకు విరుద్ధంగా హాని కలిగించే విష యాలు ప్రస్తావించాలా? ఎటూ నిర్ణయించుకోలేని పరిస్థితి. ఒక్క విషయం మాత్రం తెలియచేయగలను. న్యాయాధిపతి బీచ్ క్రాఫ్ట్, అరవింద ఘోషను రాజద్రోహ నేరస్థుడుగా విచారించి తీర్పు చెప్పలేదు. ఆయనకు బాంబు కుట్ర కేసులో సంబంధము ఉన్నదా? బ్రిటిష్ చక్రవర్తిపై తిరుగుబాటు ప్రకటించారా? అనే అంశాలకే పరిమితమై విచారణ చేశారు. రాజద్రోహ నేరస్థుడుగా ఈయన

విచారింపబడనే లేదు. ఘోష యొక్క బోధనలు, వ్రాతలు, బీచ్ క్రాఫ్ట్ తన విచారణ సందర్భంగా పరిగణనకి తీసుకొనటానికి నిరాకరించారనే విషయం వారి మాటలలోనే మీకు తెలియచేయ గలను. ఘోష వ్యాసాలు ఆధారంగా ఆయన రాజద్రోహ నేరంలో నిర్దోషి అన్న కైర్ హార్డీ వాదనలో పస లేదు. శషన్సు జడ్జి బీచ్ క్రాఫ్ట్ ఆ వ్యాసాలను తమ విచారణ లోనికి అసలు తీసుకొనే లేదు కదా! గౌరవ సభ్యుని వాదం ఎంత అసందర్భంగా ఉన్నదో మీకు సవియనంగా మనవి చేస్తున్నాను. మచ్చున కిది ఒక ఉదాహరణ మాత్రమే!"

తర్వాత మోంటేగ్ కాంగ్రెసు సమావేశాలను నిషేదించ టాన్ని సమర్థించుకున్నారు. మిడ్నపూరు ఉదంతాన్ని ప్రస్తావిం చారు. మధ్యలో అప్పుడప్పుడు కైరు హార్డీ జోక్యం కలుగ చేసు కున్నారు. తర్వాత కన్సర్వేటివు పార్టీ సభ్యుడు జె.డి. రీస్ మాట్లాడుతు మేగ్డనాల్డు లాంటి బుద్ధిమంతుడు తన స్వదేశీయులు అందించిన సమాచారానికి ప్రాధాన్యత నీయక ఇండియా నుంచి తమకు చేరిన సమాచారాన్నే నమ్ముతున్నారని వాపోయారు.
రీస్: అరవింద ఘోష్ మతసంబంధమైన విషయాలపై దృష్టి మరల్చి ప్రాపంచిక విషయ కార్యకలాపాలకు దూరమై ఉన్నా రనే భావన హాస్యాస్పదం. గౌరవ సభ్యునికి (మేగ్డనాల్డు) ఇండియా మౌలిక పరిస్థితులతో ఏమాత్రం ప్రాథమిక అవగాహన ఉన్నా ఇదంతా అరవింద ఘోష తన కార్యక్రమ నిర్వహణలో భాగంగా పన్నిన పన్నాగం అని తెలుసుకోగలరు. ఇంతకన్న మేలైన పద్ధతి ఆయనకు వేరే ఏముంది? ఇండియా జాతీయతను ఈ రకంగా తెలియచెప్పిన మరొక ఇండియను శివాజీ. సన్యాసం స్వీకరించా నంటూ దేశాటనం చేస్తూ కూడా తన అధికార స్థావరం (post) నుంచి మాత్రం దృష్టి మరల్చలేదు. ఇండియా సొసైటీల నుంచి వచ్చే post ను ఆధారంగా చేసుకుని మాట్లాడుతున్న గౌరవ సభ్యుని తీరు కూడా ఇదే మాదిరి! అరవింద ఘోష రచనపై నేను వ్యాఖ్య చేయతలచుకో లేదు. అందుకు తగిన కారణాలు విదేశాంగశాఖ అండరు శక్రటరీ చెప్పనే చెప్పారు. అరవింద ఘోష

సుప్రసిద్ధ సాహిత్యవేత్త మాత్రమే కాడు; అన్నిటికీ మించి ఆయన ఇండియాలో బ్రిటిష పాలనను, మన దేశీయులను ద్వేషించ డంలో కూడా ప్రసిద్ధుడే! అందువల్లనే కొన్ని ప్రాంతాల నుంచి కొందరి సానుభూతి సహకారాలు పొందగలుగుతున్నారు.

గౌరవ సభ్యుడు మేగ్డనాల్డు చెప్పినది విని చకితుడనయాను. ముప్పది కోట్ల జనాభా (ఇండియా) ను పరిపాలించే బ్రిటిష ప్రభుత్వము ఆంగ్లవిద్య నభ్యసించిన కొద్దిమంది హిందూ గుంపుచేత పరిపాలింపబడ వలెనా! ఎంత సాహసం! ఎంత మొరటైన ప్రతిపాదన! ఈ హాస్యాస్పద సూచనను సభ్యులు గమనించే ఉంటారని భావిస్తున్నాను.

21-2-1911

Mr. O'Grady అడిగిన మూడు ప్రశ్నలు:

అరవింద ఘోష్ వ్యాసాన్ని ప్రచురించిన '*కర్మయోగిన్*' ప్రచురణకర్త కోర్టులో విచారింపబడినాడా? ఫలితంగా నిర్దోషిగా నిరూపింపబడినాడా? ఈ వ్యాస రచనకు సంబంధించిన అరెస్టు వారంట్లు రద్దు కాబడినవా?

పై మూడు ప్రశ్నలకీ మోంటేగ్ 'అవును' అని సమాధానం చెప్పారు.

అనువాదం: కర్రా వెంకటేశ్వర్లు